44.

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA
DE
BVLIMIA
SEV
NIMIA CIBORVM
ADPETENTIA,

QVAM
SVB AVSPICIIS SVMMI NVMINIS
ET
CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE

PRAESIDE
DOMINO
D. ANDREA ELIA BVCHNERO
SACRI ROMANI IMPERII NOBILI,
POTENTISSIMO BORVSSIAE REGI A CONSILIIS INTIMIS,
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO,
IMPERIALIS ACADEM. NATVR. CVRIOSOR. PRAESIDE
ET COMITE PALAT. CAESAREO,
FACVLT. MED. H. T. DECANO SPECTATISSIMO,
PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS LEGITIME IMPETRANDIS
AD D. APRIL. A. S. R. MDCCXLVII.
PVBLICE DEFENDET
AVCTOR
MARTINVS CHRISTIANVS NIEFELD
NAVENSIS MESO-MARCH.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
TYPIS IO. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

DE

BVLIMIA

SEV

NIMIA CIBORVM ADPETENTIA.

PROOEMIVM.

SI quicquam eſt, quod Medicinae, potiſſimum practicae, incrementa adferre valet maiora, certe eſt perſpicua & dilucida explanatio eorum ſymptomatum, in plurimis morbis obuiorum, quae etiam nunc craſſis occultata & circumfuſa tenebris deprehenduntur. Quis enim eſt, quem praetereat,

pathologiam, veris certisque principiis ſubnixam, Medico viam ad tutiſſimam & feliciſſimam ſuae artis exercitationem monſtrare? qua qui deſtitutus, vel certe mediocriter tantum inſtructus, in vaſtiſſimo ſcientiae medicae campo neceſſario a recto tramite ſaepius declinabit, inque latebroſa opinionum atque errorum auia deflectet, vnde ipſi ad rectam veritatis viam reuertendi vix vlla ſpes oſtendetur. Morborum quippe ſcientia omnium praecipue iſta ponit fundamenta, quibus rationalis praxis eſt ſuperſtruenda. Quae animo mecum volutans, argumentum quoddam ad Diſputationem inauguralem elucubrandam ſelecturus, commemorabile illud ſymptoma, pluribus iisque diuturnis, ſeu chronicis morbis commune, quod *Bulimus*, ſiue *Bulimia*, in Medicorum ſcholis vſurpari ſolet, mihi occurrit, id quod tanto lubentius ſuſceperim explanandum, quanto crebrius ego illud variis aegrotis, qui in celebratiſſimo illo noſodochio, quod Berolini eſt, decumbebant, accidiſſe obſeruaui.

Non

Non possum negare, me de ingenti hoc ciborum desiderio, quo eiusmodi aegrotantes flagrare solent, perplures, qui de morbis aliquid memoriae voluerant proditum, consuluisse; sed, si verum dici fas est, non reperi, qui mihi satisfecisset: namque fere omnes, tam antiquiores, quam recentiores, si a quibusdam recentissimorum discesseris, vno velut animo & voce vna insignem istam comedendi auiditatem acidae cuidam amurcae, quam in stomacho ferunt reconditam, adscribunt. Quoniam vero mihi licuit, praeeuntibus Viris, ab omni laude felicioribus, Illustri BVDAEO & beato CASSEBOHMIO, anatomes Professoribus, inter praecipua nostri seculi ornamenta numerandis, in theatro anatomico Berolinensi cadaueribus humanis scienter & artificiose dissecandis manus admouere, intellexi, dirissimi huius morbi rationes multo faciliores atque explicatiores ex principiis mechanico-hydraulicis, quam ex physico-chemicis, reddi posse. Quapropter periculum mearum virium,

quid ferre valerent quidque recuſarent, facturus, hunc voracitatis morbum peculiari Diſſertatione dignum iudicaui; non quidem eo animo, quaſi tot tantorumque Virorum, de re medica optime meritorum, ſententias, quibus imbuti fuerunt, parui aut nihili facerem, mihique ſingularem ſcientiam inani perſuaſione arrogarem: ſed ſolummodo ea mente, vt qualiacunque mea placita aliis, me multo & prudentioribus & doctioribus, relinquerem expendenda & diiudicanda. Deus T. O. M. fortunet nobis hunc noſtrum laborem, vt in ſalutaris ſcientiae incrementa, proximi aegrotantis ſalutem & ſui ipſius gloriam cedat!

§. I.

DE immodica ista ciborum cupiditate, in variis subinde, praesertim longinquis, seu ita dictis chronicis, morbis obuia, *bulimum* quam vocant, expositurus, non iniucundum fore duco nec ab instituto alienum, leuiter duntaxat attingere prius, quam ad ipsam rem explicandam ingredior, vnde vocabulum βουλιμία, vel, si magis arriserit, βούλιμος, natales suos mutuetur. Plerisque etymologis persuasum est, deriuari illud a graecis vocibus βοῦς, quod *bouem* significat, & λιμὸς *fames*, quasi esset *fames bouina:* aliis vero, qui huius nominis sensum exactius aestimarunt atque examine perpenderunt exquisitiori, illud a particula βου, significationem augendi atque intendendi habente, & λιμὸς, deducunt. Namque PLVTARCHVS, HOLLERIO teste (*a*), in *Symposiacis* βου idem denotare scribit, quod πολὺ, quasi sit πολύλιμος, i. e. *multa*

(*a*) *de morb. intern. Libr. I. cap. 34. Schol. pag. 151.*

multa vel *nimia fames.* At vero, per me arcessat, vnde velit, aliquis huius vocabuli originem, id mihi perinde erit, ego enim certe nemini de verborum inanibus dicam sum scripturus, verum ea Criticis, me magis litteratis, & diiudicanda & dirimenda relicturus; tametsi haud abnuero, posteriorem τȣ̃ βȣ́λιμȣ deriuationem mihi videri priore multo veriorem magisque natiuam.

§. II.

Missa igitur & seposita βȣλιμίας ὀνοματολογία, vt quae minimi, si forte vlli, ad ipsam rem, mihi hac Dissertatione excutiendam, videtur esse momenti; satius erit dispicere, ecquid rei medicae proceribus vocabulo hoc veniat intelligendum? quippe quod morbo huic explicando maiorem & fructum & lucem spero allaturum. At vero quum bulimus, qui compluribus subinde morbis tanquam symptoma & indiuulsus comes haerere obseruatur, peculiaris auctioris famis existat species; non vero eadem sit omnis immoderatioris & vehementioris cibi adpetitus ratio, dum alium alio immoderatiorem deprehendimus & acriorem; praecepta vero logices postulent, definitionibus rerum, si vsus fuerit, vt distinctiones, si quae sint, semper praestruantur: meum quoque censeo futurum esse, diuersas istas famis, modum excedentis, species, quae in medico foro receptae sunt atque vsitatae, prius recensere, quam βȣ́λιμον definiendum atque explicandum adgredior.

§. III.

Solenne vero medentibus eſt, edendi cupiditatem in vniuerſum in *ſanam*, ſeu *naturalem*, & in *morboſam*, vel, ſi malueris, *praeternaturalem*, diſtinguere, quam poſteriorem iterum in *famem* vel *nimis auctam*, vel *deprauatam* ſeu *corruptam*, diſpeſcere ſolent. Illa vim & molem, ſeu quantitatem comedendorum duntaxat attingit: haec vero ſolas eorum dotes, ſiue qualitates, reſpicit. Iam vero quum eſuries, ſeu cibi adpetentia, intenſior & praeter modum aucta, haudquaquam eiusdem, ſed diuerſae animaduertatur eſſe indolis & naturae: hinc ſatis appoſite eam denuo diuiſerunt in βυλιμίαν, ſeu βυλιμὸν, & κυνορεξίαν, ſiue κυνώδη ὄρεξιν, quae *canina* etiam *fames* latino verbo alias cieri ſolet; quemadmodum corruptam famem, vbi a mortalibus inſolita quaeuis, & ab humano vſu aliena, quae nec eſui ſunt, dulcedine quadam ſingulari, ingeruntur, non inſcite diſcernere conſueuerunt in *picam*, ſeu *cittam*, & *malaciam*. Verum quum adpetentiae deprauatio ad me non ſpectet, vtpote ſolius bulimi, qui immodicae & nimiae famis eſt ſpecies, naturam hac diatribe duntaxat contemplaturum, de ea heic aliquid agi nihil attinet. Adpetentia igitur iſta, quae naturalem modum excedit atque inexplebilis fere eſt, mihi hoc loco ſolum inueſtiganda relinquitur & perſcrutanda, quae quum, vt iam paullo ante oſtendi, in βυλιμίαν & κυνορεξίαν, cuius vtriusque omnino multae differentiae obſeruantur, disiungi adſoleat; mihi vero conſtitutum, iſtud morborum

symptomà, quod βέλιμε nomine insigniri consueuit, praesenti dissertatione tantum declarare: nec κυνορεξίας, seu caninae famis, heic pluribus meminisse necesse erit, nisi in quantum ostendi expediet, quae inter vtrasque communia sint, aut quemadmodum diffideant inter se atque discordent.

§. IV.

Ante vero quam ad bulimi ingenium contemplandum deuenio, beneuolo Lectori videtur esse praecipiendum, non eandem esse huius vocis apud omnes acceptionem. Antiquioribus enim, inter quos omnium praecipue GALENVS eminet, eam tam angustis includere placuit limitibus, vt tali nomine non aliam vllam esuriei speciem cupierint comprehensam, quam quae vel ab externo frigore, simulque ex indigentia totius corporis stomachique imbecillitate oriatur, in quo etiam plerique rei medicae scriptores, qui superioribus fuerunt temporibus *(b)*, quid? quod Auctores quidam nostrae aetatis *(c)*, cum eo consentiunt. Propterea GALENVS bulimum ita definit, quod sit *adpetentia a frigiditate exteriore, ex indigentia totius corporis & imbecillitate stomachi, qui & refrigeratus nimium, & resiccatus est (d)*: alibi pariter perhibet, bulimum esse *esuritionem ex indigentia simul, imbecillitateque ac refrigeratione oris ventriculi nata (e)*. Verum enim vero quum ipsa huius vocabuli τε βέλιμε significatio,

(b) Iacob. HOLLERIVS, *Libr. & loc. cit. p. 150.* *(c) Ioh. de* GORTER. *Exerc. med. Exerc. 3. § 43.* *(d) Libr. I. ad Glauc.* *(e) Libr. I. de symptom. cauf. cap. VII.*

ficatio, ſi eam interno ſuo valore ſenſuque recondito diiudicemus, tam latiſſime pateat, vt deriuationis ſuae & compoſitionis beneficio, quam ſupra fuſius dedi explicatam, magnam, ſeu ingentem quamcunque ciborum denotet cupiditatem; praeterea quoque plurima ſint in monimentis eorum, qui de morbis aliquid memoriae prodiderunt, obuia exempla, quibus abunde doceri poteſt, eiusmodi inſatiabilem famem perſaepe variis, iisdemque diuturnis, ſeu chronicis, morbis, qui neque algori, neque inopiae alibilis in corpore chyli, nec ſtomachi imbecillitati, ſed longe aliis cauſis ſuam debent originem, ſeſe adiungere ſociam, quemadmodum id ex poſterius dicendis liquidius adparebit; inſuperque etiam iam cum ſuperiore, tum maxime noſtra memoria, ſint, qui eiusmodi auidiſſimam vorandi cupiditatem, quae morbis quibusdam comes haeret, βέλιμȣ nomine inſignire nulli dubitauerunt: nihil profecto nobis obſtat, quo minus nimium iſtud ac fere inexplebile alimentorum deſiderium, quo ſubinde aegrotos videmus flagrantes, βέλιμȣ nomine adpellemus.

§. V.

His itaque praemiſſis, quae ad βȣλιμίας ὀνοματολογίαν clarius intelligendam erant neceſſaria, conueniet quoque leuiter attingere illam notionem, quae bulimi voce continetur. Intelligimus autem per bulimum, *praeternaturale quoddam & fere inſatiabile eſculentorum deſiderium, lipothymiis aliquando comitatum, ſed nulla vomitione ab ingeſtis cibis ſtipatum.*

patum. Nihil iam negotii erit, ex data hac bulimi definitione cognoscere, quid discriminis *morbosae* huic *fami* cum *natiua ciborum* intercedat *adpetentia*, quippe quae nec inexplebilis est, nec cum vlla animi defectione consociata. Neque difficile erit eundem a κυνορεξία, seu *canina fame*, discernere atque internoscere, quae, etiamsi itidem immoderatior sit & vehementior edulium rerum adpetentia, in eo tamen a bulimia dissidet, quod cibos auidissime quidem deuorant, similiter atque in bulimo, sed eos paullo post crudos atque incoctos vomendo reiiciunt, vnde quum canum more, quae raptim & cupidissime vorata sunt, perpetuo reuomant aegri, sicque leuati denuo esuriant, nouaque sese epulis ingurgitandi cupiditate vrantur & diuexentur, hic edacitatis morbus *canini adpetitus* nomine in Medicorum scholis fuit adpellatus *(f)*. Quae quum bulimo vsu euenire non obseruentur, quippe in quo alimenta adsumta non retinentur solum a ventriculo, sed iusto etiam solitoque citius digeruntur & conficiuntur: haud obscure indidem liquebit, bulimiam vtique a fame canina multum dissidere; tametsi non negem, vtrasque has adfectiones, RIVERIO id adposite nec inscite monente, interdum inter se confundi & promiscue vsurpari.

§. VI.

Clarum quoque & perspicuum ex nostra βουλιμίας

(f) HOLLERIVS *loc. cit.* LOMMIVS *Obseruat. med. Libr. II. p.146.* ETTMÜLLERVS *Colleg. pract. de morb. corp. hum. p.103.* RIVERIVS *Prax. med. Libr. IX. cap. 11.*

μίας definitione fore mihi perſuaſum eſt, qui adfectus hic a *pica & malacia*, vtpote corrupti adpetitus adfectionibus, ſit disiunctus. Etenim in his abſurda tantum & ab eſu prorſus aliena, quae nec in cibo mortalibus eſſe ſolent, velut carbones, terrae, calx tinctoria, idque genus alia, adpetuntur; quum in bulimo eiusmodi res, quae omnino hominibus ſunt eſui, & in culina animali digeri atque confici ſe patiuntur, duntaxat deſiderentur. Accedit etiam illud, quod hi adfectus virginibus & grauidis mulieribus multo vſitatius ſolenniusque, quam viris, eueniant. Equidem ſunt, qui & picam ad cenſum adpetitus nimium aucti referre conantur, quia hoc morbi genere conflictantes eiusmodi inſolita, & commedendo atque concoquendo inutilia, itidem cupiditate intemperatiſſima expetunt. At vero per me picam vel nimiae, vel deprauatae fami, vel vtrisque ſimul adnumerauerit, quisque velit, id facillime patiar, mihimet enim ſatis eſſe poteſt heic oſtendiſſe, plurimum vtique diſcriminis bulimo cum pica & malacia intercedere, quippe in quibus earum rerum adpetentia eſt, quae nec veſcendo ſunt, nec nutriendo: quum contra in noſtro morbo aegroti vſitata tantum & humano generi ſolennia intemperate concupiſcant eſculenta.

§. VII.

Perſpecto itaque, quomodo bulimia, quae aliquibus etiam καταχρηστικῶς φαγέδαινα vſurpari ſolet, a ceteris nimis auctae famis ſymptomatibus diſtet & diuerſa ſit, expediret quoque iſtas ſciſcitari cauſſas, a

quibus tanta vorandi libido aegrotis incendi ſolet. Atqui quum hae forte obſcuriores ac intellectu difficiliores videri poſſent, niſi ea praeſtruantur, quae eiusmodi cauſſis clarius lumen adferre valent: operae pretium fore arbitror, veram famis naturalis habitudinem & naturam dilucidius magisque perſpicue expedire prius, quam ad bulimi indolem perquirendam & inueſtigandam ingrediar: cognito enim, qua ratione animalibus ſecundum naturam edendi cupiditas accendatur, nullius quoque negotii erit perſpicere, quibus potiſſimum cauſſis eiusmodi voracitas auidiſſima, quam cum pluribus iisque variis perſaepe corporis adflictionibus ſocietatem coiiſſe videmus, accepta ſit referenda. At vero quum nec natiua, atque cuiuis animanti inſita, ciborum adpetentia ſatis diſtincte cognoſci atque intelligi poſſit, niſi earum corporis partium, quarum beneficio humanae menti eiusmodi ciborum capiendorum deſiderium incutitur, ſtructura explorata habeatur & perſpecta: non puto alienum inſtitutis meis eſſe futurum, admirabilem *ventriculi* fabricam, quoad eius fieri neceſſe erit, prius hoc loco perluſtrare, quam ad naturalis ciborum adpetentiae rationem adgredior explicandam.

§. VIII.

Noli vero putare, me omnia, ad *ventriculi ſtructuram* ſpectantia, alioquin perdigna, quae illuſtriore declaratione beneuoli Lectoris oculis ſubiiciantur, heic eſſe conſectaturum; quia alias non Diſſertatio, verum haud exiguae molis codex mihi fuiſſet

excu-

excudendus: ſed ea duntaxat perpenſurum, quae permagni eſſe mihi viſa ſunt momenti, ad noſtrum immoderatae edacitatis morbum planius dilucidiusque expediendum. Nemo igitur a me expectet minutiſſima quaeque, quantumuis haud iniucunda neque ſuo vtilitatis fructu carentia, velut quae ſtomachi figura ſit vel magnitudo? quo is in abdomine vtatur poſitu? quibus orificiis inſtructus? quot quibusue parietibus, ſeu ſuperficiebus deprehendatur exornatus? an idem ſemper eiusdem omni tempore conſpiciatur, an vero diuerſus ſitus, & quo potiſſimum temporis flexu eiusmodi poſiturae mutatio contingat? & ſexcenta id genus alia, vt ſibi deinceps commemorem: ſed ea tantum, quorum praecipuus quidam erit atque inſignior vſus, ad nimiam iſtam veſcendi cupiditatem clarius intelligendam. Quocirca maius operae mihi videtur pretium, praeter eius tunicas, quibus coagmentatus eſt, eius vaſa ſanguifera & neruos, vtpote in quibus maximum moleſtiſſimae huius adflictionis poſitum eſt momentum, ſcopo noſtro ſufficienter hoc duntaxat loco perluſtrare: iis quippe abunde cognitis & perſpectis, non arduum erit mente comprehendere, quam ob cauſſam & quomodo eiusmodi inſuperabilis vorandi adpetitus compluribus aliquando morbis accidere queat.

§. IX.

Vt igitur ab illis *membranis*, quae ventriculi cauum complexu ſuo coërcent continentque, exordiar, nemini facile, qui vel primoribus tantum labris

bris anatomen attigerit, incognitum erit, ſtomacho, communi fere omnium Anatomicorum, vel recentiſſimorum, conſenſu, *quatuor inuolucra*, ſitu, fabrica atque vſu inter ſe disiunctiſſima, attribui. Primus, qui cunctis ceteris quadrinas in ventriculo praemonſtrauit pelliculas, WILLISIVS fuiſſe legitur, cuius veſtigia deinceps omnes reliqui Anatomici, ſi a paucis quibusdam diſceſſeris, ad vsque noſtram memoriam, ſunt perſequuti *(g)*. Extima eius tunica, alias quoque *communis* dicta, quae interioris peritonaei laminae, vel, ſi cum recentioribus malueris, germani verique peritonaei proles exiſtit, totam exteriorem ventriculi faciem obtegendo inueſtit. Altera, priori ſubiacens, quae *muſculoſa*, ſeu *carnea*, nominatur, binis fibrarum carnearum ſtratis, ſeu ordinibus, conſtare fertur. At vero quanquam non ſane vlli muſculoſa haec ſtamina, ſpecie duarum laminarum, cultro ſeparata oſtendere atque exhibere liceat, quoniam, ſi verum fateri fas eſt, muſculoſi hi villi non vario ſolum & diuerſo itinere per ſtomachi exteriorem faciem decurrunt, ſed etiam qui recti incedunt, & ſtratum exterius ventriculi conficiunt, vsque adeo exiles & teneri deprehenduntur, vt vix ac ne vix quidem ſine abruptione ſeſe a fibris ſubiectis, in orbem contortis, disiungi atque auferri patiantur: tamen aequum vide-

(g) VERHEYEN *Corp. hum. anatom. Tr. II. cap. X.* HEISTERVS *Comp. anat. Tom. I. §. 209.* WINSLOW *Expoſ anatom. de la ſtructur. du corp. hum. Tom. III. Trait. du bas-ventr. §. 54.*

videtur, quum plerisque, vel recentiſſimis Anatomicorum, haec muſculoſae tunicae partitio, in binas fibrarum ſeries ſeu ordines, ſit recepta atque etiamnum comprobata, eam vel hoc loco retineri. Meum igitur eſſet, vt paucis iam expedirem, qua & quotuplici via muſculares illae fibrae per ventriculi exteriora deferri ſolent? verum quum hac ratione mihi in hoc ampliſſimo diſſerendi campo longius excurrendum, quam decretum eſt; ea inſuper quoque a WINSLOVIO & GARENGOTO diffuſius relata, in eorum monumentis, quae litteris conſignata vbique proſtant, ad ſatietatem legi posſint: actum acturus viderer, huc exſcripturus, quae iſthic & copioſius, & dulcius deguſtari queunt.

§. X.

Tertia, quae muſculoſae tunicae conſpicitur ſubſtrata, ſecundum Veterum mentem, *nervea* dici ſolet, quia ſolis nerveis villis, quod ex albicante eius colore opinione augurati ſunt, confectam eſſe perhibent *(h)*. Verum WINSLOVIO ea videtur magis tendineis ſtaminibus, quam nerveis, constructa, quas miris modis in decuſſes ductas & contextas eſſe ſtatuit *(i)*. At vero quum nemini natales harum fibrarum, quae inexplicabili ſerie inter ſe connexae animaduertuntur, demonſtrare ſit integrum; nec noſtra multum referat, ſolis nerveis, an tendineis conſtet fibris, iis perueſtigandis non immo-

C rabi-

(h) Thom. BARTHOLINVS, *Anatom. L. I. cap. IX.* VERHEYEN, *Anat. corp. hum. Tract. II. cap. X.* *(i) Libr. & loc. cit.* GARENGEOT, *Libr. & cap. cit. §. 36.*

rabimur, contenti tantum heic indicasse, ea ordine quota sit ex numero tunicarum, quae admirabili sua compage ventriculum constituunt. Quarta tandem, quae intima est omnesque enumeratas stomachi pelliculas succingit, vulgo *villosa* nuncupari consueuit, quia innumerabilibus filamentis iisque subtilissimis, ad perpendiculum erectis, quemadmodum in texto holoserico spectare licet, contexta esse apud veteres rei anatomicae scriptores legitur. Sed WINSLOVIVS eam ex eiusmodi villis, quales ab Auctoribus commemorantur, esse negat concinnatam, potiusque *fungosam* cupit adpellatam *(k)*, cui GARENGOTVS succinit, itidem eam non arrectis villis, sed folliculosis papillis, quorum alia alii ἀμέσως assidet, esse fabricatam contendens *(l)*. Quibus nec RVYSCHIVS ablusisse videtur, vtpote similiter eam e solis papillis excitatam esse perhibens: quo etiam nomine eandem non villosam, sed simpliciter *papillosam*, alibi vero *papillo-villosam* & *villoso-papillosam*, vsurpauit *(m)*. Quanquam vero ego intimae huic ventriculi tunicae eiusmodi villos denegare non sustineam, non tamen possum, quin aperte confitear, eos limpidissima aqua prius aliquantisper maceratos, & deinde microscopio lustratos, magis papillularum, quam villorum, speciem prae se ferre mihi esse visos. Praeterea etiam est com-

(k) Libr. & Tom. cit. §. 65. (l) Libr. & loc. cit. §. 37. (m) Aduers. anatom. Decad. II. No. IX. & Aduers. anat. Decad. III. No. X. Thesaur. anat. VIII. Asser. IV. No. LX. & ibid. Asser. V. No. LXX.

commemorabile, bombycinum hoc velamentum, quod cunctis ceteris tribus membranis ſubtenſum eſt, tanta tamque innumera pororum, in ventriculi cauum hiantium, multitudine eſſe praeditum, quanta vix cuiquam credibilis eſt *(n)*, qui ſunt oſcula totidem canalium, cum reſorbentium, tum potiſſime excernentium, aſſidue liquorem exſudantium, qui omnibus ſuis dotibus ad ſaliuae indolem quam proxime accedit, & *ſucci gaſtrici* nomine in foro medico cieri ſolet. Emanat ille ex ſuis fontibus tam vberrime, vt, BRVNNERO id obſeruante, vel in demortuorum ventriculis, non ita multo poſt obitum cultro apertis, etiamnum affluenter ſcateat: quoties enim ſtomachi parietes interiores, gaſtrico liquore permadentes, munda ſiccaque ſpongia abſterſerit, toties eum denuo e ſuis ſcatebris deſtillaſſe tradit *(o)*.

§. XI.

Perſpectis igitur membranis iſtis, quibus ſtomachus fruitur, in eo eſſet, vt illa quoque celluloſa texta, quae enumeratis veris eius inuolucris interiecta cernuntur, hoc loco leuiter perſtringerem: verum enim vero quum haec neutiquam in cenſum verarum tunicarum referri mereantur, deſideratis iis dotibus, quae germanae membranae conueniunt;

 neque

(n) RVYSCHIVS, *Theſaur. anat. II. Aſſer. III. No. IV. Tab. V. Fig. 2.* WINSLOVIVS *loc. cit.* GARENGEOT, *loc. cit. Ioh. Conrad.* BRVNNERVS, *Experiment. novis circa pancreas, Experiment. VI. pag. 49.* *(o) Diatrib. de lymph. & vſu pancreat. cap. I. pag. 70. cap. III. pag. 77. cap. V. p. 87. & 89.*

neque insuper tantus eorum sese nobis ostendat fructus in nimio cibi adpetitu declarando, quantum quis sibi forte persuadeat, ea consulto heic omittam, progressurus ad reliqua, quae maioris sunt momenti meque magis mouent, expendenda. Quae quum illi sunt canales, quibus sanguinea liquida ventriculum non alluunt modo, sed ipsas quoque eius tunicas interluunt, non abs re erit eos, quam breuissime fieri poterit, nunc perlustrare, maxime quum haud parum lucis nostro morbo allaturos esse mihi persuasum sit. *Vasa* igitur *arteriosa*, ventriculo quae de sanguine prospiciunt, ex *arteria* potissimum *coeliaca*, velut rami e suo caudice, progerminant, indeque vel ἀμέσως, vel beneficio aliorum ramorum indidem ortorum, stomachi partibus distribuuntur.

§. XII.

Coeliaca enim quae vocatur *arteria*, trunco perquam breui ex anteriore descendentis aortae facie exorta, non in duos, vt vulgo traditur, sed plerumque in *tres* spectabiles se diuidit *ramos*, quorum alius dextrorsum ad hepar pergit, alius vero sinistrorsum ad splenem pertendit: vnde vtrique hi rami, alter nomen *arteriae hepaticae*, alter vero *splenicae* ferunt. Ex ipso autem diuisionis angulo tertius quidam ramus, itidem satis conspicuus, emergit, qui, quum ad ventriculi curuaturam minorem pertingens, surculos suos in omnes fere huius curuationis partes dispergat, potissimumque superius ventriculi orificium compluribus ramusculis redimiat velutque coronet, idcirco *arteriae coronariae* nomi-

nomine adpellari conſueuit. Aliquando tamen coronaria haec non ex ipſo coeliacae arteriae biuio, ſed ex ipſo eius trunco ante egredi obſeruatur, quam ille in commemoratos binos conſpectiores diſpertitur ramos. Coronaria ergo haec arteria, quae *gaſtrica* etiam *ſuperior* audit *(p)*, a coeliacae trunco diſcedens, poſt ventriculum pergit ad eius os ſiniſtrum, cui, vt modo dictum eſt, per plures circumcirca inſeritur propagines; ipſe vero coronariae truncus deinde a cardia ad illud ventriculi interuallum, quod duobus eius interiacet orificiis, deflectitur, vnde ad ipſum progreditur pylorum, vbi cum arteria pylorica appoſito itinere in vnum coit. In hoc per minorem ſtomachi curuaturam itinere, innumeros vtrisque eius ſuperficiebus ſpargit ramos, qui mutua inoſculatione cum arteriis gaſtricis & gaſtrico-epiploicis connectuntur.

§. XIII.

Praeter iam delineatam coronariam, plures etiam aliae *arteriae* in ventriculo veniunt nobis contemplandae, velut ita dictae *gaſtricae* & *gaſtro-epiploicae*, quas paucis percurrere operae pretium erit. Ramus coeliacae dexter, qui etiam *hepatica* dicitur *arteria*, ad iecur proficiſcens, binos a ſe dimittit ramos, alterum ſatis inſignem, *gaſtricae dextrae* nomine cognitum; alterum vero minus ſpectabilem, qui *arteria pylorica* ſalutari adſolet, quoniam oſtium ſtomachi inferius, ſeu dextrum, adiens, non ei ſolum permultos ſurculos impertit, ſed vicinae etiam

(p) WINSLOVIUS *Tom. cit. Trait. des arteres.* §. 177.

ventriculi parti longe plures inserit, qui cum gastricae dextrae propaginibus mutua anastomosi coniunguntur. Ipse vero huius arteriae trunculus quomodo coronariae arteriae committatur, paullo ante haud obscure ostendi. Arteria vero, quae *gastrica minor*, seu *dextra*, nominatur, quam primum ad dextram ventriculi extremitatem peruenerit eiusdemque orificium fuerit consecuta, statim insignem emittit ramum, qui, quum per intestini duodeni tunicas variis surculis disseminetur, inde nomen *arteriae duodenae* traxit; etiamsi non abnuero, hanc arteriam, quae duodeno cruorem adfert, interdum ex ipso hepatico trunco enasci. Ipsa autem gastrica dextra, ramo hoc exserto, in dextra stomachi parte extrinsecus ad curuaturam eius maiorem, Veteribus *fundum* dictam, perreptat, nomineque iam mutato *gastrico-epiploica dextra* dici consueuit. Etenim dum secundum huius fundi longitudinem decurrit, complures vtrobique disseminat propagines, tam ad ventriculum, quam ad epiploon, seu omentum, hincque est, cur iam antiquitus *arteriae gastro-epiploicae* adpellatione fuerit insignita.

§. XIV.

Arteria vero *gastrica sinistra*, quae quia gastrica dextra conspectior est, *maior* quoque cieri solet, a ramo arteriae coeliacae sinistro, seu splenico, proficiscitur. Quippe postquam haec splenica arteria circiter ad sinistrum pancreatis peruenerit extremum, haud sane exiguum exserit ramum, qui vsque inde ad laeuam ventriculi extremitatem pertingens, id

quod

quod ipſi gaſtricae ſiniſtrae cognomen fecit, innumerabiles per vtrasque ventriculi ſuperficies ſurculos diſpergit. Ipſe vero truncus huius arteriae, a ſiniſtro ventriculi extremo reflexus, ſecundum huius fundum, ſeu curuaturam maiorem, decurrit, hocque itinere complures ramos, cum ad omentum, tum praecipue ad ventriculum, diſſeminat, idcirco nunc *gaſtro-epiploicae ſiniſtrae* cognomento cieri aſſolet; quae, vbi in medio ventriculi fundo arteriae gaſtro-epiploicae, ab oppoſita plaga venienti, fuerit obuia facta, cum hac in vnum continuum & communem coit canalem, aliquibus nomine *gaſtro-epiploicae mediae* notatum *(q)*. Ecce hic tibi potiſſimas, quae ſanguinem ventriculo apportant, arterias, breuius quidem, quam merentur, ſcopo tamen noſtro conuenienter explicatas, de quibus id meminiſſe conueniet, vniuerſos dictarum arteriarum ramos, qui in omnes ſtomachi partes diſperguntur frequentiſſimi, tam arctis vinculis serieque fere inexplicabili inter ſe eſſe connexos, vt alius in alium dehiſcat, ſicque cruori aditus ex alio ad alium pateat expeditiſſimus, id quod hoc experimento cuiuis ſatis liquebit, ſi vnicum, quemcunque velis, harum arteriarum ramum inflaueris, iucundiſſimo ſpectaculo adparebit, quemadmodum omnes alii arterioſi ſurculi, per vniuerſum ſtomachi ambitum diſſeminati, pariter, velut temporis momento, flatu immiſſo eleuentur, argumento vix vllo alio

(q) WINSLOVIVS *Tom. & Tract. cit.* §. 192.

alio testatiori, eos mutua ἀναςόμωσι inter se esse coniunctissimos.

§. XV.

Atque nec illud silentio hic praetereundum puto, cunctas toto ventriculo intextas arterias perinde, ac eius venas, haud quaquam rectis, sed admodum flexuosis tortuosisque itineribus, in modum serpentis lubrica terga voluentis, eius parietes perreptare, ne quid forte damni facerent, eo ciborum mole diducto & dilatato. Vniuersi arteriosi rami vt primum sese ventriculi membranis immerserint, in innumerabiles diffunduntur surculos, qui sensim sensimque in minores, tandemque abeunt in minutissimos, miris modis in semetipsos implicatos & coëuntes, quo admirando artificio duo velut peculiaria fingunt & construunt retia arteriosa, quorum alterum intra muscularem & nerueam tunicas situm; alterum vero, quod longe minutioribus & stupendae exiguitatis ramusculis est contextum, nerueam inter & villosam deprehenditur collocatum *(r)*. Ex hoc posteriori vasculoso reti vascula tam innumero numero villosae intexuntur membranae, vt, stomachi arteriis rubra cera repletis, ea, RVYSCHIO dicente, conchyliato panno videatur esse simillima *(s)*. Neque illud hoc loco est dissimulandum, ventriculi arterias non minus, quam intestinorum, vltimis suis ramulis in eiusdem interioribus ex omni parte patere: vnde etiam factum est, vt, arteriis hisce

(r) WINSLOVIVS *Tom. III. Trait. du bas-ventr.* §. 74. (s) *Thesaur. anat. IV. Asser. V. No: 92.*

hisce solertissima RVYSCHII manu iniectis, ceracea materia ex hiantibus eorum osculis, specie minutularum guttularum, in ventriculi capacitatem persaepe erupuerit, quae deinde concretae & interiori eius superficiei adhaerentes, speciem millenorum granulorum induisse feruntur *(t)*.

§. XVI.

Propemodum eorum vasorum, quae *vasa breuia* audiunt, oblitus essem, quae tamen tanto minus nobis negligenda videntur, quanto crebrior eorum mentio in Medicorum scholis fieri solet. Suboriuntur illa ex ipso arteriae splenicae trunco prius, quam lienis viscus subit, suntque numero vtplurimum bina ternaue, quae laeuo ventriculi extremo eique amplissimo, quod Gallis *grand Cul-de-Sac de l'estomac* dicitur, pluribus surculis inolescere solent *(u)*. Perspectis itaque arteriis, quae ventriculi latera circumluunt, locus, ordo & propositum exigere videntur, vt etiam *venas*, quae arteriis comites haerent, breuiter percurramus, ne quid a nobis, quod tamen rei dicendae aliquod lumen adfundit, neglectum videatur. Omnes vero natales mutuantur suos vel ab ipso venae portarum trunco, vel ab eius conspectioribus ramis, qui vel ad mesenterium, vel ad lienem contendunt, iisdemque nominibus gaudent, quibus stomachi arteriae notantur.

§. XVII.

Caudex venae portae ramum quendam ex se

 gene-

(t) *Thesaur. anat. VI. Asser. I. No. 33. & Thesaur. anat. II. Asser. III. No. 14.* *(u)* WINSLOVIVS *Trait. des arter.* §. 194.

generat, qui ad pylorum adit, vnde *pylorica* vocatur *vena*, quae huc adpulſa, variis prius ſurculis, orificio huic inferiori inſitis, ad ventriculi curuaturam dein pergit ſuperiorem, vbi cum coronaria ſibi occurrente concreſcit *(x)*. *Vena gaſtrica dextra*, quae WINSLOVIO ſimpliciter *gaſtro-epiploica* dicitur, (quod non eſt illius propago, ſed potius ipſe truncus, continuo tractu in maiore ſeu inferiore ſtomachi curuatura decurrens,) oritur aliquando ex ipſo venae portae trunco; ſolennius vero & frequentius ex peculiari quadam rami meſenterici ſobole, quam nomine *gaſtrico colicae* laudatus Auctor vocitat; inde ad dextram ſtomachi partem adſcendens, indidemque ſub eius fundum reflexa, cum vena eiusdem nominis ſiniſtra, appoſito itinere, in vnum perpetuum canalem coaleſcit *(y)*. *Vena* autem *gaſtrica laeua* ſuam acceptam refert originem ramo venae portae ſplenico, quippe a quo prognata ad ſiniſtrum ventriculi pertingit extremum, vnde decurrens, per eius ima pergit vsque ad dextram gaſtro-epiploicam, ab aduerſa plaga ſibi obuiam, cui mutua inoſculatione adnectitur. In hoc per ventriculi fundum decurſu complures de ſe ſpargit ramos, perinde atque altera adpoſita gaſtro-epiploica, tum per ventriculi ſuperficiem, tum per epiploon.

§. XVIII.

Quod vero ad *venam* ſtomachi *coronariam* atti-

net,

(x) HEISTERVS *libr. cit.* §. *297.* WINSLOVIVS *Tom. cit. Trait. des veines,* § *238.* *(y)* WINSLOVIVS *Trait. cit.* §. *240. 244.* & *245.*

net, ea inconstantis deprehenditur esse originis. Aliquando enim ab ipso venae portae trunco proficiscitur *(z)*, crebrius autem a ramo eius splenico pullulare obseruatur *(a)*, vnde ad superius ventriculi ostium adrepit, quod stringendo variis ramis exornat. Ipse vero coronariae trunculus, per superiorem curuaturam delatus, venae pyloricae, sibi obuiam isthic venienti, continuato canali iungitur, qua permultas vtrisque ventriculi lateribus largitur propagines. Huic venae coronariae *vasa breuia venosa* veniunt subnectenda, vtpote quae, numero circiter bina vel terna, a vena splenica, iam lienis interioribus se mersura, ad capaciorem stomachi, seu sinistram partem proficiscuntur, vbi sese non abscondunt solum, sed etiam cum ramis venarum gastricae laeuae & coronariae anastomosibus coniunguntur. Denique nec illud notatu indignum est, quod vena haemorrhoidalis interna, siue ex diuisionis angulo, siue ex trunco venae splenicae, progenita, paullulum a suo ortu in duos notabiles diuidatur ramos, alterum superiorem, seu ascendentem, alterum vero inferiorem, siue descendentem. Hic intestinis colo & recto prospicit: ille vero, qui ad insignem illum intestini coli arcum, sub ventriculo obuium, fertur, in plures fatiscit propagines, quarum quaedam cum ramo venae portae mesenterico mutuum habent commercium: aliae vero cum ramis quibusdam venae gastro-epiploicae sinistrae ἀμέσως

 coale-

(z) *teste* WINSLOVIO *loc. cit.* §. 255. (a) HEISTERVS *loc. cit.* WINSLOVIVS *ibid.*

coalescunt *(b)*. Quod supra de sinuoso arteriarum, quae ventriculi integumentis sunt intextae, itinere, illud etiam de vniuersis eius venis intelligendum, quippe quarum itidem flexuosi sunt reptatus. Quid? quod quemadmodum arteriae omnes vltimis suis surculis inter se cohaerere perhibui: ita etiam vniuersae ventriculi venae suis ramis inter se mutuo amplexu iunguntur.

§. XIX.

Postquam varios illos riuos, quibus vitalia liquida ad ventriculi sepimenta adfluunt atque illabuntur, indidemque refluunt in mare microcosmicum, consideraui, illi adhuc funiculi supersunt expendendi, quibus stomachi tunicis & sentiendi, & mouendi potentia conciliatur, quos proinde breui percurrere neque iniucundum erit, nec ab instituto alienum. Accipit itaque ventriculus suos *neruos* potissime a pari vago, seu octauo, nec non a pari intercostali. Namque ipsi trunci paris vagi, ramis ad plexus cardiacum & pulmonarium conficiendos a se dimissis, a latere oesophagi vtrinque descendunt ad ventriculum, quo itinere truncus dexter sensim sensimque retrorsum cedit, quemadmodum contra laeues eodem modo antrorsum, vtrique vero plura emittunt fila, quae iterum inter se cumque ipsis truncis passim coniunguntur. Quo efficitur, vt ipsi trunci octaui paris binos insignes neruos constituant, alterum, qui anterior est, alterum vero, qui posterior. Hic natales a pari dextro ducit suos: ille e contrario a sini-

stro

(b) WINSLOVIVS *ibid.* §. 264.

ſtro pari, qui vtrique gulam comitantes ad ſtomachum pertingunt, vbi neruus ſtomachicus anterior in plurimos abit ſurculos, qui tota anteriore ventriculi ſuperficie ſeſe ſpargunt: ſtomachicus vero funiculus poſterior, itidem in innumeras propagines ſeparatus, omnem eius faciem poſteriorem ſuis ramuſculis conſerit. Ipſimet praeterea trunci ſtomachici, ad ſiniſtrum ventriculi orificium profecti, iſtic complures ex ſe diffundunt ramuſculos, miris modis inter ſe implicatos, velutque reticulatum opus conficientes, qui, quum non oſtium modo ventriculi ſuperius circumſepiant, ac veluti corona quadam, nerueis ſurculis nexa, circumdent; ſed ipſam quoque minorem ſtomachi curuaturam perreptent frequentiſſimi: propterea haec admiranda neruorum in tota ventriculi curuatura minore implicatio, nomine *plexus coronarii* ab Anatomicis adpellata fuit *(c)*.

§. XX.

Plerisque Anatomicorum huc vsque fuit perſuaſum, neruos octaui paris vltra ventriculum non progredi, ſed in eo terminari. Atqui αὐτοψία clariſſime oſtendit, eos multo longius abire, quam ab Auctoribus traditum eſt: Coronarius quippe hic plexus, ori ſiniſtro ventriculi circumuolutus, duos peculiares ex ſe gignit neruos, qui deorſum pergentes, ad plexum coeliacum, vel, ſi mauis, meſentericum & renales, ſuum quoque omnino conferunt ſymbolum. Verum quum natura in partibus humani

(c) WINSLOVIVS *Tom. cit. Trait. des nerfs* §. 133. & *seqq.*

mani corporis condendis &, suo quaeque loco, ordinandis, legibus haud tam arcte sit adstricta, quin subinde ab ordine alias sibi solenni desciscat: ita quoque multo vsu atque experientia cognitum est, ab ea nec eundem semper seruari ordinem in vasorum & neruorum ramis diffindendis & distribuendis: Ipsemet enim aliquoties in Theatro anatomico, quod Berolini floret, duce & auspice Illustri ac Excellentissimo Professore BVDAEO, Praeceptore & Maecenate aetatem mihi pie & religiose obseruando, in cadaueribus humanis vidi, insignem quendam & peculiarem ramum (praeter illos, qui a plexu coronario ad ganglion arteriae coeliacae pertingunt) ἀμέσως ex nominato ventriculi plexu ad hepatis viscus transiisse. Sed haec hactenus. Progrediar igitur ad illas quoque nerueas propagines breuiter lustrandas, quae ventriculo a pari intercostali dispertiuntur. Nolo vero cuncta, quae de hoc pari dici queunt, heic pluribus persequi; sed ea duntaxat, quae nobis esse vsui possunt. Fide Anatomes satis superque constat, truncum intercostalem vtrinque in thoracis cauo, vbi sextam circiter costam veram attigerit, pedetentim quatuor vel quinque notabiles ramos protendere *(d)*, qui a trunco deflexi, oblique supra vertebras dorsi decurrunt vsque ad vltimam huius vertebram, vbi in vnum funiculum satis spectabilem coalescunt, & nomine *intercostalis superioris* vulgo dici solent, qui deinde, diaphragmate perforato, abdominis cauitatem intrat, vbi suo quisque in

(*d*) WINSLOVIVS *Trait. cit.* §. *398.*

in latere, a tergo renum ſuccenturiatorum, peculiare quoddam ganglion progignit, quod, quum parum a lunae corniculatae figura abludat, ideo *ganglion ſemilunare* denominatur.

§. XXI.

Bina haec intercoſtalium neruorum ſuperiorum ganglia ſemilunaria, quorum alterum a dextro, alterum vero a ſiniſtro intercoſtali ortum, inter ſe, interuentu tertii cuiusdam ganglii, quod omnium gangliorum, quae humano in corpore reperiuntur, eſt maximum, coëunt, ſicque ad plexum illum conficiendum conferunt, qui innumeris ſuis nerueis ramulis, quorum alius alio implicatus eſt, ipſum arteriae coeliacae truncum circumplectitur, deinde vero in plexum meſentericum ſuperiorem deſinit. Iam vero quum §. praecedente non obſcure, opinor, oſtenſum ſit, quomodo bini neruei funiculi, a pari vago dimiſſi, plexui coeliacae arteriae innectantur: facile adparebit, quam magnum ſit ventriculo commercium cum praecipuis in abdomine concluſis viſceribus. Etenim ganglion ſemilunare dextrum aliquas nerueas producit propagines, quae cum nonnullis aliis, a plexu coeliaco, item a plexu ſtomachico exortis, coniuncta, illum plexum, qui hepar adit, conficiunt *(e)*: ſemilunare vero ſiniſtrum ganglion format ſplenicum plexum, cui etiam ſurculi quidam ex ſtomachico plexu ſeſe ſocios adiungunt *(f)*. Quomodo tandem plexus

(e) WINSLOVIVS *loc. cit.* §. *405.* (f) WINSLOVIVS *loc. cit.* §. *408.* & *Trait. du bas-ventr.* §. *79.*

plexus renales cum ſtomachico communicent, id traditurus quum longior eſſem, quam velim, eum, qui eius ſciendi cupidus eſt, ad Auctores, qui de neruorum diſtributione aliquid monumentis mandarunt, relegabimus: nobis enim abunde eſt, heic paucis expediiſſe, quam arcta propinquitate ſtomachicus plexus neruis intercoſtalibus ſuperioribus coniunctus ſit.

§. XXII.

Stamina iſta neruea, quae a plexu ſtomachico profecta, & per vtrasque ventriculi ſuperficies abundantiſſime eſſe diſſeminata ſupra ſcripſi, extimam inter & carneam tunicas offenduntur, vbi denuo ingentem longe tenuiorum ramuſculorum multitudinem emittunt, qui inter fibras muſculares penetrantes ad ſubiectam tunicam nerueam proueniunt, vel hanc tunicam traiicientes vsque ad villoſam pertingunt, vbi in ita dictas papillas nerueas deſinunt, ſub villoſo hoc tegmine deliteſcentes *(g)*, quae neutiquam pyramidalis formae, vt plurimis perſuaſum eſt, ſed, RVYSCHIO teſte locupletiſſimo, rotundae eſſe deprehenduntur, vel oblongae *(h)*. Atque etiamſi doctiſſimus hic Auctor fateatur, eas ſe multo abundantiores in ouillo, quam humano, vidiſſe ventriculo, tamen illas dicit ſibi quoque in humano ſtomacho fuiſſe conſpectas, quantumuis minus frequentes. Quin papillae hae nerueae ventriculo a natura ideo tantum fuerint tributae, vt blan-

de

(g) RVYSCHIVS *Aduerſ anat. Decad. III. No. X.* (h) RVYSCHIVS *loc. cit. Tabul. II. Fig. 7.*

de vellicatae, ſeu aliter adfectae, cibi deſiderium animantibus arceſſant, nemo forte hodie dubitauit, neruorum indolem & vſum qui habuerit ſpectata. Denique nihil aliud reſtaret, niſi vt *glandulas* quoque illas, quibus ſtomachus adfluere fingitur, atque vnde liquor gaſtricus emanare dicitur, contemplarer; ſed nodum in ſcirpo quaeſiturus ego mihi videor, eas, quum nullae in ventriculo humano exiſtant, hic traditurus. RVYSCHIVS enim pluribus rerum teſtimoniis omnium oculis dedit demonſtratum, has in ventriculo humano glandulas nihil eſſe aliud, praeterquam continuationes arteriarum, quae in ſtomachi interiora paterent: vaſis quippe his cerea fartura repletis, non glandulas ſolum iſtas inquit vna eſſe effertas, ſed liquamen iniectum quoque ex iis in ipſum ventriculi cauum effluxiſſe *(i)*; cui BRVNNERVS adſtipulatur, diſerte dicens, ſibi nondum contigiſſe eiusmodi glandulas humano in ventriculo, quantumuis multa ſedulitate perquiſitas, videre; tametſi in ſuillo ventriculo ſatis conſpicuae deprehenderentur *(k)*. Cui haud obſcure HEISTERVS conſentire videtur, ſimiliter concedens, iſtas in homine perquam difficulter inueniri *(l)*. Verum fac, eſſe aliquas etiam ibi glandulas, non tamen perſpicio, quid his praeter ceteros canaliculos, qui arteriis continuati ſunt, foret praecipuum in liquore gaſtrico ſecernendo. Ne vero ea, ad ventriculi ſtructuram ſpectantia, nos longius ab

E ince-

(i) Epiſt. anat. problem. XI. & Theſaur. anat. VI. Aſſer. I. No. 33.
(k) Libro cit. cap. 7. pag 70. *(l) Libr. cit. Tom. II. §. 391.*

incepto trahant, progrediamur ad illa curatius perpendenda, quae praemissis his anatomicis, velut fulcris, nituntur.

§. XXIII.

Prius vero quam ipsi immodicae ciborum adpetentiae dilucidius explicandae nos accingamus, e re futurum arbitror, *famem naturalem* eiusque caussas perscrutari, quibus cognitis, perspectu erit facilius, quomodo eiusmodi immoderata edendi cupiditas aegrotis quibusdam ex variis interdum morbis conflari queat. Per *famem* vero intelligimus *naturale quoddam comedendi desiderium, humanae menti a nerueis ventriculi papillis, blande & moderate adfectis seu titillatis, accensum.* Omnium fere Medicorum communis in eo est consensus, si ab aliquibus discesseris recentioribus, animae humanae talem epulandi cupiditatem concitari a papillis, quibus interiores ventriculi parietes abundant, nerueis, certo quodam & blando motus gradu agitatis: de caussis autem illis, quae neruorum extremis huiusmodi gratam adhibere valent titillationem, inter eos non conuenit: tam variae enim tamque diffidentes inter se de istis sunt opiniones, vt, si eas recenseam omnes, sermo mihi nimis longus foret futurus. Quocirca istas de cibi adpetentia opiniones, quae antiquiorum, quin imo antiquissimorum fuerunt, in praesentia consulto tacitus praeteribo, illas tantum breuiter expositurus, quae posterioribus demum temporibus a rei medicae optimatibus adoptatae sunt, & maiorem veritatis speciem prae se ferunt.

§. XXIV.

§. XXIV.

HELMONTII ea fuit opinio, famem animantibus a succo quodam acido, quem ex liene per vasa breuia in ventriculum credidit exspirare, concitari, cui quamplurimi ex posteris, velut WALAEVS *(m)*, *Thom.* BARTHOLINVS *(n)*, aliique congruunt, vno velut ore & mente acidum quoddam adpetitus caussam declarantes. At vero quemadmodum haec sententia nihil habet argumenti, ita quoque iam pridem a viris doctissimis, compluribus experimentis & grauissimis argumentis, refutata est atque explosa *(o)*. *Franc. de le Boe* SYLVIVS, strenuus HELMONTII sectator, verbis quidem, sed re ipsa fere nihil discrepans, primariam famis censet causam alimentorum, in ventriculo fermentatorum, reliquias in ipso restitantes inter eiusque plicaturas interfluentes, quae a deglutitae adsiduo saliuae parte magis magisque fermentatae, halitum quendam subacidum exspirarent, qui ad superius ventriculi orificium allatus, illud blande adficiat sicque famis sensum excitet *(p)*. Cui complures vel recentissimorum adsentiri dubitauerunt nulli *(q)*. Verum nec huius sententia, dummodo exquisitiori examine fuerit perpensa, veritati videtur consen-

E 2 tanea:

(m) *Epistol. de mot. chyl. & sanguin. ad Th.* BARTHOLINVM *I. p. 763.* (n) *Anat. cit. Libr. I. cap. XVI. p. 170.* (o) BRVNNERVS *libr. cit. pag. 19. 20.* BOERHAAVIVS *Praelect. acad. Vol. I. §. LXXVII.* (p) *Libr. I. Prax. medic. cap. II. §. 3.* (q) *Dan.* TAVVRY, *nou. Anat. cap. II. p. 37.* GLISSONIVS *de ventr. & intest. §. 326.*

tanea: quum ipsa ei experientia, omni ratiocinio testatior, reclamet. Compertum enim est multoque vsu cognitum, eos homines, qui matutinis temporibus calida potulenta sorbillare adsueuerunt, ab eorum vsu cibi longe adpetentiores esse, quam antea; quum tamen eiusmodi infusis reliquiae istae ciborum non diluantur solum sicque earum vellicandi vis valdopere infringatur, sed eluantur quoque atque e ventriculo in adpensa intestina foras eiiciantur. Iam vero quum, sublata caussa, effectus etiam indidem proficiscens simul tollatur necesse sit; tantum vero absit, vt edendi libido post eiusmodi calidorum liquidorum haustum imminuatur prorsusque auferatur, vt potius insigniter augeatur: ipsa luce clarius inde adparebit, quam ficulneis argumentis illa a SYLVIO eiusque asseclis in medium prolata adpetentiae caussa nitatur.

§. XXV.

Incomparabilis de GORTER epularum cupiditatem secundum naturam bili, ex intestino duodeno in ventriculum, omnibus contentis iam exhaustum & vacuum, redundanti, acceptam refert, quippe quae, stomacho infusa, nerueas ventriculi papillas stimulando seu vellicando exagitare, sicque famis sensum animalibus conciliare ipsi dicitur *(r)*. Verum pace doctissimi huius Viri dixerim, hanc hypothesin aeque multis magnisque obstructam esse difficultatibus, ac priores. Non enim satis perpendisse egregius hic Vir mihi videtur valuulam istam,

(r) *Libr. cit. Exercit. med. III. § XXIII. & seqq.*

istam, in orificio ventriculi dextro, seu inferiori, obuiam, vtpote quae ex duodeno regressuris impedimento est, quo minus eo, vnde elapsa sunt, recedere queant, nisi forte summa vi adacta, quemadmodum in vomitionibus biliosis id obseruare licet. Tum ei ipsa experientia aduersatur, qua in animalium famelicorum ventriculis non fere vnquam biliosus latex fuit deprehensus: WALAEVS enim, qui magnum dissecuit canum numerum, eo tantum consilio, vt quomodo & quo ordine deuorata in ventriculo concoquerentur, spectaret, aperte fatetur, in centenis & pluribus canibus, quos hanc ob causam viuos secuisset, inuenisse se tantum in duobus bilem in ventriculum confluxisse, quorum vnus per triduum inediam sustinuisset *(s)*; cui alter testis locuples, *Thom.* BARTHOLINVS, succedit, similiter contendens, bilem ordinaria naturae lege ventriculum non ingredi *(t)*. Denique varii etiam occurrunt morbi, vbi hepar aut infarctum, aut plane oppilatum est, vel vlcerosa corruptione fere consumtum, velut in febribus quartanis, melancholia hypochondriaca, fluxu hepatico, idque genus aliis adflictionibus; vbi proinde vel nulla bilis, vel, si qua etiam forte, certe exigua eius portio in iecinore secerni potest, quae praeterea nec satis efficax, sed effoeta & ad papillas ventriculi stimulandas existit inidonea, in quibus tamen morbis epulandi cupido non modo non exstincta seu imminuta, verum persaepe etiam vehementius, quam

(s) Epist. cit. ibid. *(t) Libr. cit. Libr. I. cap. IX. p. 77.*

pro consuetudine, aucta esse obseruatur. Quomodo igitur in huiuscemodi adfectibus maior & acrior fames aegrotis exoriri queat, deficiente bile, vtpote quae adpetitus concitatrix esse scribitur, illud mihi exputare non est integrum. Cetera, quae huic opinioni aduersum tenent, ex industria tacitus praeteribo, ne nimium longus sim in rebus apertissimis.

§. XXVI.

Multo magis arguta neque omni veritati ita aliena est eorum sententia, qui insitam animantibus vescendi auiditatem a mutuo parietum ventriculi exinaniti & vacui attritu deducunt, vnde nerueae papillae, quibus stomachus intrinsecus scatet, blando modo inter se agitatae & confricatae, sicque titillationis sensu perfusae, menti ciborum desiderium iniicere perhibentur. Quanquam vero sententia haec fidei minus absona, quam ceterae hactenus a nobis enumeratae, videtur, tamen nec ad eam quidem accedere possum, quia itidem plura, nec leuia, opinioni huic repugnant. Quae, si omnia in praesenti coner expromere, longius a proposito sermo meus deflecteret, quam statutum habeo. Ne igitur in aliorum sententiis, de fame sana, enarrandis multus sim, paucis etiam ostendere conueniet, meus qui de famis naturalis caussa sit sensus; hac enim cognita, nihil quoque erit negotii intelligere, quibus caussis nimia vorandi adpetentia veniat attribuenda. Nullus itaque vereor praecipuam atque adeo potissimam famis naturalis caussam *saliuae & succo gastrico*, qui omnibus dotibus saliuae est simil-

limus, adſerere, vtpote quae, in ventriculum delata & confuſa, papillas eius nerueas blando & iucundo modo adficiunt, velutque dulcedinis cuiusdam ſenſu perfundunt, quo humanae menti ciborum capiendorum accenditur deſiderium *(u)*. Neque eſt, quod longius abeam ad haec planius dilucidiusque expedienda, quum non deficiant innumera rerum teſtimonia, omni luce clariora atque obſeruationum fide nitentia, quae hanc adſertionem abunde confirmant. Quis enim eſt, quem fugiat, eos homines, quantumuis ſumma valetudinis proſperitate fruentes, qui ſaliuam quam adſiduiſſime exſpuunt, velutique ludibundi, non ſecus, ac ſi nullius fere eſſet vtilitatis, profundunt, breui poſt tempore ſui adpetitus iacturam facere, eumque omnino perdere, argumento vix vllo teſtatiori, ſaliuam maximi eſſe ad famem ſuſcitandam momenti. Documento huius rei manifeſtiſſimo illi nobis eſſe poſſunt, qui vsque adeo tabaci fumo delectantur, vt vitam ſibi putent acerbam, niſi continenter eius fumum ore hauriant; de iis quippe compertum eſt, quum ſaliuoſum laticem temere idque large & effuſe ſputando reiiciant, cum maximo concoctionis diſpendio, quod fere ſemper ciborum adpetentiam amittant *(x)*.

§. XXVII.

Quo autem dictorum veritas cuiuis clarior ſit teſta-

(u) Conf. VERHEYEN *Anat. corp. hum. Libr. II. Tract. III. cap. XVI. p. 453.* *Perilluſtr. Lib. Baro de* WOLFF, *in Gedancken vom Gebrauch der Theile in den Menſchen, &c, Cap. II.* §. *73.*
(x) BOERHAAVE *Praelect. acad.* §. *LXXVI.*

testatiorque, plurimum confert commemorabilem illum casum, cuius venerabilis RVYSCHIVS meminit *(y)*, heic breuiter exponere, quippe ex quo cuique fore spectatissimum iudico, maximum & praecipuum, in fame secundum naturam exstimulanda, in commemoratis liquidis, saliua & gastrico humore, esse positum. Refert enim laudatus Auctor, foeminam quandam fuisse, corporis macie absumtam peneque confectam, quae complures in auxilium inuocauit Medicos, sine vllo tamen sui mali leuamine: RVYSCHIVS denique arcessitus imploratusque ad auxilium ferendum, animaduertit, aegrotam saepius solito iustoque, imo fere perpetuo, exspuisse. Quo intellecto, callide ratus est, morbum, quo tentata erat, ab illa nimia saliuae profusione esse natum. Atque ecce! euentus coniecturae respondit: postquam enim RVYSCHIVS aegrae auctor & suasor exstitit, ne inposterum saliuae suae profusa seu prodiga esset, sed eam deglutitam potius retineret, breui post factum est, vt, cibi adpetentia, quae ipsi omnino exstincta erat, sensim sensimque recuperata, sicque etiam negotio digestionis restituto, sine vllis adhibitis aliis remediis, cum sanitate in gratiam rediret. Idem Auctor aliud adfert exemplum, notatu perquam dignum, nec multum a commemorato abludens, de saliua ex vulnusculo genae inflicto manante, vbi similiter & fames, & ventriculi digestio, deletae fuerunt, nec prius restitutae, quam saliuae effluxus cessauit. Quid ergo

(y) Decad. II. Aduers. anat. No. V.

ergo ex enarratis his potest tam esse apertum, tamque perspicuum, dum ea animo tranquillo & a partium studio prorsus alieno perpendamus, quam saliuae & gastrico humori efficacitatem ac vim famis suscitandae, omnium praecipue & maxime esse vindicandam?

§. XXVIII.

Quamuis vero dictis modo liquidis, in fame prouocanda, primas deferre non dubitauerim: caue tamen credas, propterea iisdem quoque vnis solisque omne digestionis negotium a me committi; quum experientia doceat, praeter haec plures etiam alias caussas ad concoctionem perficiendam concurrere. Ex quibus tantum ea hoc loco nobis venit commemoranda, quae a saliua & gastrico liquore secundarum est partium in alimentis digerendis, *motus* videlicet *ventriculi peristalticus*, cui PITCARNIVS soli efficacitatem concoquendi adserere non est veritus. Verum enim vero quum hic motus naturaliter multo segnior sit & languidior in hominibus, quam in volucribus, quibus frumenti grana esse pro pabulo solent; nec cibis digerendis, quamuis perpetuo alternante diaphragmatis & musculorum abdominis agitatione subnixus & adiutus, solus suppeditet, WINSLOVIO omnium praeclarissime illud admonente *(z)*: sole meridiano clarius indidem elucebit, vel in ciborum concoctione gastricum laticem vi & potentia longe plus, quam peristalticum stomachi motum, valere atque efficere;

(z) Tom. cit. Trait. du bas-ventre §. 81.

re; etiamsi concedam, vel ipsum hunc motum, quo ventriculus alterne atque adsiduo cietur & agitatur, omnino multum ad ingesta digerenda conferre.

§. XXIX.

Quum igitur non ventriculi solum membranas, vasa & neruos, sed ipsam quoque naturalem famem eiusque caussas scopo nostro sufficienter perspexerimus; res, tempus, ordo & propositum postulant, vt ad ipsius quoque *praeternaturalis cibi adpetentiae*, quae multos subinde morbos comitari adsueuit, caussas perscrutandas ingrediamur. Quo autem eas clarius pernoscamus, vtique nobis ex vsu erit istos morbos, quibus bulimia vtplurimum se adiungit sociam, praemittere: iis quippe perspectis atque exploratis, expeditum erit ac facile animo comprehendere, quae immodicae sint ac nimiae nostri edacitatis morbi incunabula, quibus nascitur & fouetur. In censum autem istorum morborum, qui haud insolenter & raro huiusmodi immoderata epulandi cupidine comitati incedunt, complures corporis adfectiones deferri possunt; quae, etiamsi aliquando fame quadam, a naturali esurie parum vel nihil abludente, quin etiam aliqua subinde ἀνορεξία stipatae animaduertantur: saepius tamen & frequentius eas cum magna atque adeo immodica vescendi auiditate consociatas deprehendimus. Tales vero sunt, obstructiones & scirrhi lienis *(a)*, aut eiusdem putres corruptiones & abscessus *(b)*, passio hypochon-

(a) IVNCKERVS *Libr. cit. Tabul. XXXVIII.* (b) *Guil.* BALLONIVS *Epid. & Ephemer. Libr. I. p. 61.*

pochondriaca *(c)*, fluxus hepaticus *(d)*, atrophia *(e)*, rachitis *(f)*, oppilationes, ſcirrhi aut abſceſſus meſenterii *(g)*, melancholia *(h)*, febris tertiana *(i)*, & quartana *(k)*, infarctus & obſtructiones pancreatis *(l)*, lienteria *(m)*, diabetes *(n)*, vermes in inteſtinorum ſentina hoſpitantes *(o)*, pluraque alia id genus mala, quae ſi autumem hoc loco omnia, Diſſertatio facile mea iuſtum modum excederet.

§. XXX.

Si igitur has iam allatas corporis aegritudines aliasque, quibus vtplurimum, niſi ingens atque inſatiabilis quidem, tamen ſatis vegeta vehementerque aucta cibi cupiditas comes haerere conſueuit, exactius paullulum penſitemus, ſpectatiſſimum erit, in iis omnibus, ſi a lumbricis ſeu inteſtinorum vermibus diſceſſeris, labem quandam, ſiue ea infarctus quidam ſit, ſiue obſtructio aut induratio quaedam, occultatam deliteſcere. Quis enim eſt, qui neſciat, in atrophia glandulas meſenterii obſtructas eſſe, nec

 eas-

(c) IVNCKERVS *libr. cit. Tab. XXXVI.* (d) GALENVS *Libr. V. de loc. affect. cap. VI.* HOLLERIVS *Libr. I. de morb. intern. cap 45.* (e) GOHLIVS *Comp. prax. clin. Libr. IV. cap. V.* (f) *idem Libr. cit. cap VI.* (g) BONTIVS *de Med. Indor. obſ. II.* (h) FERNELIVS *Libr. II. Pathol. cap. XVI.* (i) IVNCKERVS *Libr. cit. Tab. LXXIX.* (k) *Idem eod. Libr. Tab. LXXX.* (l) *Frid.* HOFFMANNVS *Med. rat. ſyſtem. Tom. III Sect. I. cap. VII. §. XXXVI.* (m) GALENVS *Libr. VI. de loc. affect. cap. III* GOHLIVS *libr. cit. Libr. VI. cap. XXI.* (n) *Ioh. de* GORTER *Libr. cit. Exercit. III. §. XLII.* (o) LOMMIVS *Obſeru. medic. Libr. II. p. 173.* *Frid.* HOFFMANNVS *Libr. & Tom. cit. Sect. I. cap. VII. §. LIII.*

easdem in rachitide a simili vitio immunes existere? tametsi in hac aliorum quoque viscerum & corporis partium offensiones & laesiones non excludam. Et quis dubitabit de eo, quin in hypochondriaco malo, praesertim altiores si iam egerit radices, spissioribus liquidis vitalibus in iecinoris abditis, nisi iter intercludatur, certe tamen mora atque impedimentum iniiciatur, quo minus satis expedite & sanitati conuenienter per vasculosam hepatis texturam permeare & transire queant? Neque in febribus, tertiana & inprimis quartana, maxime si diutius durauerint, & acriore cibi adpetentia fuerint comitatae, abdominis viscera ab omni labe sunt immunia, id quod etiam de ceteris morbis, velut diabete, lienteria, melancholia morbisque spleneticis, si cum ingenti vorandi adpetitu coniuncti obseruantur, valet, quippe in quibus tunc itidem viscera de suo naturali statu deturpata & labefactata sunt, quemadmodum id planius ac dilucidius expedire nihil foret negotii, si singulos hos deinceps morbos hoc loco persequi placeret.

§. XXXI.

Primariis proinde illis etiam morbis, quos esuritio vehementior plerumque comitatur, quoad eius fieri conuenit, lustratis & intellectis; partium quoque erit mearum tradere, qui illis, in huiuscemodi morbos implicitis, tanta modum excedens edendi auiditas nonnunquam concitari queat, & a qua potissimum caussa humanae menti incutiatur? sed magnum inter Doctores de fomite & ignitabulo,

quo

quo eiusmodi auctior fames animae accendi ſolet, eſt diſſidium, dum multi ſuccum acidum, neſcio quem, corroſiuum, in ventriculo haerentem, accuſant *(p)*; alii ad bilem confugiunt porraceam & aeruginoſam, cuius tamen ſtimulandi vim laudatus iam Auctor, ſi forte cibi adpetitum concitare valeret, ſimiliter acido cuidam in ea latitanti vindicare conatur. Quidam non erubeſcunt nimiae famis cauſſam in ſpiritum quendam eſurinum & famelicum, qui acidae indolis eſſe dicitur, conferre. Aliorum alia rurſus eſt ſententia de bulimo. Omnes vero tum veterum, tum plurimorum recentiorum opiniones eo redeunt, acerrimum quoddam acidum in ſtomacho eſſe reconditum, quod ſua mordacitate papillis nerueis vim inferre, easque ita in motum concitare narratur. Si cauſſam requiris, cur iſtam voracitatem culpae & vitio dent cuidam acido, in ventriculi interioribus ſtabulanti? potiſſima eorum ſunt argumenta: quia multo longoque vſu atque experientia cognitum, acidorum eam eſſe virtutem, vt torpentem ventriculum irritando, ſeu vellicando, ſuſcitarent, hocque pacto cibi adpetitum augerent ac intenderent; deinde itidem obſeruationum fide eſſe compertum, illos homines, qui bulimia tentantur, aliquando, ieiuno ſtomacho, vomentes, ſuccos vomitu reiicere vsque adeo acidos, vt fauces etiam inde arroderentur. Neque diffiteor, allatas rationes prima facie admodum ſpecioſas veroque ſimiles videri, ſed exquiſitiori examine perpenſas, omni-

(p) ETTMÜLLERVS *Colleg. pract. de morb. corp. hum. p. 103.*

omnino pluribus eſſe difficultatibus obſtructas, quas heic expromere dedita opera ſuperſedeo, ſuam cuique ſententiam relinquens, quum haec mea qualiacunque de nimia eſurie placita nemini obtrudere, ſed ſagacioribus duntaxat illisque, qui iuſtum veritatibus ſtatuere pretium ſciunt, expendenda & diiudicanda tradere conſtituerim.

§. XXXII.

Verum enim vero quum is nihil praecipua quadam laude dignum efficit, qui ea, quae iam inde a multis, non dicam, annis, ſed aeuis ſtatuta, plerisque Doctorum recepta & in re medica velut ciuitate ſunt donata, reiicit; niſi forte præclariora, certiora atque experientiae fulcris innixa adferat ac in eorum locum ſufficiat: mei quoque erit officii, repudiata iſta antiquata opinione de Bulimia, quae complurium animis etiamnum inſidet, hoc loco aperire, a quibusnam ego tandem cauſſis credam bulimum, ſeu vehementiorem iſtam famem, animantibus in ſupra dictis morbis exoriri? Ex iis, quae ante perhibui, haud obſcure liquebit, me nec acido cuidam, nec bilioſo latici, neque mutuo illi parietum ventriculi adfrictui; ſed ſucco potiſſimum gaſtrico & ſaliuae, famis naturalis incitationem adſeruiſſe. Quo circa nec in illis morbis, quorum mentio eſt facta, dubito, morboſam atque intemperatam eſculentorum cupidinem *humori gaſtrico* acceptam referre. Quo enim copioſius ille atque abundantius ſecretus ſtomachi interiora alluerit, eo etiam acriorem atque intenſiorem eſitandi cupiditatem homini eſſe conciliaturum, nemini

ni dubium erit, pensitaturo, caussa quadam alicuius effectus increscente & ingrauescente, necesse omnino esse, vt & hic similiter inualescat seu auctior euadat. Meum igitur sentio futurum, illustriore declaratione omnium mentibus & oculis subiicere, quomodo in praedictis morbis, quibus persaepe eiusmodi intemperans fames se praebet comitem, gastricum liquidum copiosius affluentiusque ad ventriculum ruere, ibidemque secretum eius penetralia subire possit.

§. XXXIII.

Quo igitur haec clarius intelligantur velutique oculis iudicentur, illam mechanico-hydraulicis principiis innixam legem, (quae vel ad animalium corpora eatenus omni iure accommodari potest, quatenus stupendae multitudinis vasis contexta sunt,) hoc loco dicendis praestrui oportet, qua constat: si in vno pluribusue canalium inter se connexorum & communicantium, liquidis per eos transituris obstaculum seu praepedimentum obiicitur, ita vt his in illos via, vel vtcunque impedita & difficilis, vel plane nulla pateat, ea, obseptis sibi itineribus, continuo ad alios vicinos & peruios tubos, seu ramos, maiore copia ruere eosdemque intrare. Idem hoc vasis corporis humani sanguiferis eodem modo vsu esse venturum, visceribus eius vel infarctu quodam obsessis, vel omnino obstructis, aut scirrho aliaue quadam labe adfectis, nemini dubium erit, aequa animi lance pensitaturo, corporis nostri vasa nihil nisi eiusmodi canales esse, quorum admirabilis quaedam continuatio

series-

seriesque est, vt alius ex alio adnexus & omnes inter se apti coniunctique videantur *(q)*. Iam vero quum supra enodatius explicauerim, ventriculum vasorum nexu variis, quae in abdomine conclusa delitescunt, visceribus, velut hepati, pancreati, spleni, omento, mesenterio, &c. esse adnexum ac deuinctum; facile mente poterit comprehendi, vno alteroue eorum ita labefactato, vel de naturali suo statu deiecto, vt sanguis expedito suo facilique per eadem itinere prohibeatur, illum abundantius ad vicinos sibi vasorum ramos, qui potissimum ventriculo de liquidis vitalibus prospiciunt, esse ruiturum. Cruore autem cumulatius ventriculi membranas interluente, liquorem illum quoque gastricum, qui famem naturaliter exstimulat, vberius affluentiusque a sanguinis consortio fore secessurum inque stomachi compluuium confluxurum, id ita erit cuiuis perspicuum, vt dubitari nefas sit. Atqui quum porro plane & dilucide isthic expediuerim, eidem saliuoso latici, quem stomachi interiores pori perpetuo exsudant, (dummodo non plane iners fuerit atque effoetus, sed sufficiente nerueas papillas afficiendi efficacia praeditus,) famis incitationem potissime acceptam esse referendam: vel ex his similiter clarissime elucebit, hoc stomachi succo largius effusiusque iam a sanguine separato, deinde in ventriculum delato & commemoratas neruorum papillas expeditius promptiusque agitante, ipsam quoque famem multo acriorem esse euasuram ac vehementiorem.

§. XXXIV.

(q) BOERHAAVIVS *Tract. de virib. med. cap. I. §. 2, 6.*

§. XXXIV.

Sed delibemus quosdam ex iſtis morbis, quibus haud inſolenter eiusmodi deuorandi auiditatem euenire ante ſcripſi, vt iam traditae nimii adpetitus rationes per eos explicatiores atque illuſtriores prodeant. Ab vno enim & altero accuratius explanato ſatis poſſumus diſcere, quemadmodum in ceteris morbis, quorum ibidem mentio ante facta eſt, ex impedito cruoris per reliqua abdominis viſcera circuitu, aegrotis eiusmodi morboſa fames conflari queat. Si igitur veram cauſſam, cur illi homines, qui exempli cauſſa, ſplene oppilato vel ſcirrho occupato laborant, adeo famelici ſint atque edaces, ſciſcitemur, non aliam tantae cibi auiditatis nobis inuenire licet, quam quod ſanguis, per arteriam ſplenicam adpulſus & vaſa huius viſceris occluſa tranſire impeditus, ad proxime ſibi obuios alios huius arteriae ramos, (qui, praeter arterias pancreaticas, ſunt ſic dicta gaſtrica ſiniſtra & vaſa breuia arterioſa, quid? quod ipſa arteria hepatica eiusque propagines,) redundat eosque copioſius implet. Hinc non aliter fieri poteſt, atque vt, ventriculo iam maiore ſanguinis copia inundato, quam pro conſuetudine & neceſſitate, longe etiam vberior & adfluentior liquoris gaſtrici quantitas inde ſecernatur & ſtomachi cauo infundatur; qui ita huius papillas nerueas acrius ſolito & iuſto titillans inque motum concitans, hoc pacto humanae menti vehementius edendi deſiderium incendit.

§. XXXV.

Eodem fere modo illis, qui sic dicta hypochondriaca adfectione conflictantur, impensiorem cibi adpetentiam videmus vsu venire. Quodsi enim sanguini, per venae portae truncum adportato, impedimentum vndelibet iniiciatur, quo minus satis libere & prompte per iecoris vasa permeare & transire possit; aut si omnis per eadem transitus eidem denegatur, cruor hic, in venis mesaraicis moram faciens, aut omnino subsistens, officiet seu impedimento erit illi sanguini, qui per arterias mesentericas tum superiorem, tum inferiorem, a tergo vi cordis systaltica adurgetur: sic ergo, venas mesaraicas ingredi prohibitus, ad maxime propinquos arteriae aortae ramos, velut ad coeliacam, renales & spermaticas arterias, vt refluat seu regurgitet, necesse est. Iam vero, quum ex antecedentibus perspicuum sit liquidoque constet, a dextro coeliacae ramo arterias pyloricam & gastricam laeuam & vasa breuia; & ab ipso coeliacae trunco coronariam ventriculi dimissas, ad stomachi sepes contendere, quibus in innumerabilibus surculis intertextae spectantur: intellectu erit facillimum, coeliacae ramis maiore sanguinis vbertate iam obrutis, ipsa etiam per ventriculum disseminata vasa adfluentiore cruoris mole pari modo fuisse inundata. Quae quum ita sint, nemini sane mirum videbitur, cur eiusmodi aegrotantes subinde adeo esuriant cibisque inhient, ne vllo quidem, quantumuis minimo, acidi cuiusdam vestigio in stomachi cauo saepius comparente. Neque arduum mihi foret, singulos supra indicatos morbos deinceps percursuro, demonstrare, qua etiam ratione illis tanta vescendi cupido

iden-

identidem conflari poſſit, ſi vſus eſſet: verum quum ex hiſce duobus morbis abunde cognoſci queat, qui in cunctis ceteris morboſis calamitatibus huiusmodi enormis fames naſcatur, operam luſurus mihi videor, ea declaratum hoc loco iturus, quorum expedita eſt & facilis cognitio.

§. XXXVI.

Ne quis autem hanc meam immodicae & nimiae famis explicationem commentum quoddam laſciuientis habeat ingenii, ſed eam compluribus rerum teſtimoniis atque experimentis, in viuis canibus adornatis, exſtructam eſſe perſpiciat, noſtra plurimum refert, illa phaenomena in praeſenti paucis expromere, quae a *Ioan. Conr.* BRVNNERO in permultis canibus, poſt pancreatis exſectionem diu ſuperſtitibus, obſeruata ſunt, quia veritatem noſtrae ſententiae plurimum confirmant. Deprehendit vero laudatiſſimus hic Vir in omnibus his animalibus, quibus commemoratam partem exquiſito artificio exſcidit, ea, ablato atque exſtirpato pancreate, ſemper poſtmodum magis famelica & voraciora fuiſſe, quam antea *(r)*: cuius cauſam in pancreatis ſuccum iam deficientem, quia cyſticae bili adfuſus eius acrimoniam & vellicandi modum temperare fertur, coniicit. At vero quum tanta haec vorandi cupiditas eiusmodi canibus pancreate priuatis, quamuis valentiſſimis & ſaniſſimis, tamdiu permanſerit, quamdiu ſuperſtites fuerunt; ſupra vero iam grauiſſimis argumentis exſtructum fuerit, tantum abeſſe, vt biliosa in duodenum effuſa illuuies famis ſit incitamentum, vt nec in ſanitate quidem ventriculum in-

(r) Experiment. nou. circ. pancr. Exper. III. IV. V. VI.

trare valeat, nisi forte inuerso motu peristaltico, qui tamen aliquid praeternaturale foret, eo exturbata, ob valuulam pyloro inhaerentem ipsique obstantem: maiori iure istam voracitatem, quae eiuscemodi canibus ab exciso pancreate superfuit, ipsis sanguiferis canalibus, hoc viscus irrigantibus cumque arteriis pylorica, duodena illa, quae proles est gastricae dextrae *(s)*, & potissimum cum splenica *(t)*, connexis, acceptam referimus. Pancreate enim, quod corpus glandulosum haud sane exiguae molis est, exsecto, sanguini, illud antea subire solito, necessario est in confinia iam indicata vasa reuertendum, quae sic vberiore cruoris vi inundata, quum ventriculo de sanguine prospiciant, maiorem quoque eius copiam stomachi tunicis adferent. Largior ergo quoque gastrici liquoris secretio in ventriculo vt fiat, necesse est, qui proinde in ventriculi recessus interiores delatus, famem etiam impensiorem prouocabit.

§. XXXVII.

Verum enim vero nostra de immodica fame sententia, cui nihil obscurum, nihil a veritate alienum inest, longe magis iis illustratur atque omni dubitatione eximitur, quae in istis canibus, quibus lien artificiosa & felici est exstirpatione demtus, deprehensa sunt. Constat enim, splenem canibus, felibus aliisque animantibus in Anglia primum ingeniosa operatione innoxie exscindi coeptum fuisse. An IOLIVIVS primus fuerit, vt aliquibus persuasum, qui animalia suo liene spoliasse scribitur; & an FIORAVANTIVS eundem vetulae mulieri felici euentu, vt

(s) WINSLOVIVS *Tom. cit. Trait. des arter.* §. *186.* (t) *Ibidem* §. *192.* & *Trait. du bas-ventr.* §. *325.*

vt creditur, vnquam exemerit, ea hóc loco perquirere nihil attinet, neque Diſſertationis magnitudo permittit. Quapropter illud duntaxat heic meminiſſe ſufficiet, haec experimenta a multis atque egregie doctis Viris, qui magnam ſui famam reliquerunt, velut a *Philippo* HACQVART, MALPIGHIO, BOHNIO, RVYSCHIO, MORGAGNO, VALLISNERIO, HEISTERO, aliisque feliciſſimo ſucceſſu in diuerſis animalibus fuiſſe tentata. Inter omnes vero, qui eiusmodi anatomica experimenta inſtituerunt, ſi forte a paucis quibusdam diſceſſeris, conuenit, cunctos iſtos canes, a lienis exciſione, ſemper multo vehementiore atque immoderatiore vorandi cupiditate, quam antea, incenſos fuiſſe, ita vt vix exſatiari potuerint, quae ipſis tam diu permanſiſſe obſeruata eſt, quam diu viui & ſuperſtites fuere. Quid? quod, praeter enormem iſtam, qua diuexantur, voracitatem, non ſolum longe etiam ſalaciores venerisque adpetentiores; ſed vrinam quoque multo copioſiorem magisque aquoſam, ſeu tenuem, idque crebrius & frequentius, quam antea ſolebant, reddere obſeruantur *(u)*. Quibus proinde experimentis quid poteſt eſſe clarius, quid teſtatius, quam quod ingens iſta cupiditas, qua eiusmodi beſtiae, quibus pancreas aut lien exſecando fuit ablatus, ad veſcendum velut impetu quodam rapiuntur, ſoli largiori liquoris

 gaſtri-

(u) BONETI *Sepulchr. anat. Tom. II. Libr. III. Sect. II. in appendice obſ. VII. ſubnex.* BOHNIVS *Circul. anat. phyſiolog p. 248.* MALPIGHIVS *de Liene, cap. VI.* VALLISNERIVS *Ephemer. Acad. N. C. Centur. III. obſ. XXX.* HEISTERVS *Ephem. N. C. Cent. IV. p. 468. & Centur. V. obſ. XXV. p. 233.* BOERHAAVIVS *Inſtit. med.* §. *327.*

gastrici a sanguine, abundantius iam ad ventriculum adfluente, secretioni potissimum attribuenda sit, nullo acido quodam, nec bile in ventriculo eorum deprehensis.

§. XXXVIII.

Quodsi enim quis ex me illum requirat modum, quo vel his quadrupedibus, exemto liene, impensior edacitas conflari queat? is sciat, sanguinem a cordis vi systaltica in coeliacae arteriae ramos impulsum, quum, exstirpato liene, idem hoc viscus intrare nequeat, adfluentius in ventriculi arterias, vtpote sibi vicinas proximeque obuias, ruere. Hinc ventriculo non maior solum & vberior liquidi gastrici copia, sed efficacior etiam mouendi potentia vt accedat, necesse est: quae quum praecipuae tum famis, tum concoctionis existant effectrices, euidentissimum erit, vnde eiusmodi animantibus, splene suo orbatis, tanta voracitas veniat. Sed si ex me caussas etiam sciscitari pergas, quam vero ob rem iisdem canibus, ab exciso liene, crebrior solito & copiosior vrinae, & quidem limpidae, mictio euenerit; item, quare eos tam immoderatus coëundi adpetitus ceperit? en! habe eas paucis quidem, sed scopo nostro sufficienter, ex iisdem principiis similiter explanatas. Quum arteriae coeliacae rami, supra fusius enumerati, non tantam cruoris vim & molem, quantam lienis viscus capere solet, hoc parenchymate iam sublato, soli continere & coërcere valeant, ideo haud exigua quoque eius pars arteriis renum emulgentibus, quae exiguo interuallo a coeliaca disiunctae sunt, dispertitur: quae hoc pacto, quum nunc maiore sanguinis vbertate, quam antea, liene nondum exsecto, inundatae sint, adfluentiorem quoque eius multitudinem

reni-

renibus infundunt. Lotium igitur in his omnino a ſanguine redundantius, quam antea, ſecerni oportet: vnde eſt, cur ſaccatus hic humor & citatior multo, & abundantior ad veſicam deferatur ac deinde reddatur. Iam quoque expeditiſſimum erit identidem cognoſcere, vnde iisdem canibus tam vehementior coëundi concitetur libido: eadem quippe largioris geniturae ſecretionis hic eſt ratio, quae mictus fuit frequentioris. Si quis enim modo ortum ſpermaticarum arteriarum, coeliacae itidem ſatis vicinum, perpenderit, nullo negotio perſpiciet, quid cauſae ſubſit, cur vel his arteriae aortae propaginibus, deſecto liene, plus ſanguinei liquidi illabatur, quam antea, eodem intacto atque inuiolato abdominis cauitati inhaerente. Piget ideo taedetque hic denuo repetere, quae per ſe ſatis manifeſta, iamque in antecedentibus enodatius explicata legi poſſunt.

§. XXXIX.

Quum itaque noſtra de impenſiori cibi adpetitu ſententia tam plurimis, tam grauiſſimis certiſſimisque documentis & obſeruatis, quae experientiae fulcris innituntur, vsque adeo teſtata ſit & ab omnium reclamatione vindicata, vt etiam illis, qui acido aut bili alias patrocinari conſueuerunt, etiamſi inuitis, tacitum ſuum adſenſum, non dico elicitura, ſed velut extortura mihi videatur: liquido iam cuiuis adparebit, quam ob cauſſam ſupra in argumentis eorum infirmandis & conuellendis, qui acidam quandam bilioſamue ſaburram, quae ventriculum onerando irritare traditur, ſolam veram auctioris famis cauſſam agnoſcunt, non multus fuerim. Quid enim opus eſt compluribus verbis & rationibus,

multa

multa fedulitate vsque quaque conquifitis, vbi rerum teftimonia adfunt? Si quis autem nihilominus haec, quae huc vsque de genuina immoderatioris famis, in fupra commemoratis morbis, cauffa attuli, in dubium vocaturus fit, illi duntaxat acriori iudicio perpendendum commendauero, quemadmodum fieri poffit, vt eiusmodi canibus, pancreate aut liene radicitus exftirpatis, acidum quoddam tantae mordacitatis liquidum in ventriculo nafcatur? Neque, quomodo idem omnibus ceteris, quae in illis beftiis deprehenduntur, phaenomenis explanandis fatisfacturum fit, excogitare poffum, vt reliqua longe maioris momenti argumenta, quae hanc opinionem infirmant & diluunt, confulto tacitus praeteream. Quae vero difficultates illam de acido quodam in ventriculo latitante fermento premunt, eaedem quoque ifti hypothefi aduerfum tenent, quae biliofae cuidam eluuiei intenfiorem famem adferit. Libet enim fciri, qui ab lienis exftirpatione copiofior bilis prouentus ventriculum inundare valeat, quid? quod qua via in eiusmodi aduerfa valetudine, vbi hepatis vifcus infarctum, oppilatum aliaue ratione fuerit laefum, (vbi proinde bilis fecretio, nifi omnino omiffa, certe tamen vsque eo extenuata atque imminuta eft, vt parum atque adeo exiguum eius ad duodenum deferri inque ftomachum redundare queat,) vehementior efcarum adpetentia oriri poffit. Quae qui aequa animi lance penfitauerit, haud difficile perfpiciet, quid eiusmodi opiniones habeant argumenti, quamque infirmis & ficulneis fint fulcris fuffultae.

§. XL.

§. XL.

Sed dicat aliquis, confeſſae veritatis eſſe multoque vſu ſatis compertum, omnium eſſe acidorum, languentem & proſtratum cibi adpetitum, ſi huiusmodi aegrotis eo tentatis adhibentur, exſtimulare. Deinde itidem Obſeruatorum fide exploratiſſimum eſſe, hypochondriacos, melancholicos & ſubinde etiam ſpleneticos, in quibus viſcerum, abdomini incluſorum, quaedam labes & ruina deprehenditur, perſaepe non ructus modo acidiſſimos emittere, ſed vomentes magma quoddam ſimiliter perquam acidum vomitione eiicere. Hinc fidei non eſſe abſonum, incitamentum nimiae & praeternaturalis famis vtique acidum quoddam eſſe. Quod ad primam attinet obiectionem, ipſimet ſuſcipimus, acida, opportune & moderate data, aliquando κακοςόμαχοις veſcendi adpetentiam expeditiorem conciliare, tunicis nimirum ventriculi flaccidis & iuſto tono ſeu robore deſtitutis, vbi fibras eius blande adſtringendo & roborando amisſum adpetitum reſtituunt, aut ſi ille nimio ciborum, ad alcalinam indolem & putredinem valde procliuium, vſu langueſcat. Qui vero inde ſtatim efficere ſuſtineret, eſuriei cauſſam acidum quoddam eſſe, is profecto, quum a particulari ad vniuerſale concludat, haud obſcure oſtendret, parum ſe praeceptis ſanæ logices eſſe inſtructum: quia itidem multo vſu atque experientia compertum eſt, torpentem atque adeo infarctam epulandi cupiditatem nullis remediis validius, quam iis, quae amariſſimi ſaporis ſunt, ſubinde excitari. Hinc quoque eſſe arbitror, cur nonnullis perſuaſum ſit, ventriculum ad cibi auiditatem a bile regurgitante ſtimulari & concitari. Quid?

 quod

quod nec adeo rarum est, deletam seu exstinctam famem remediis alcalinis & absorbentibus interdum denuo incendi posse, quando videlicet a multis cruditatibus acidis, in stomacho stabulantibus eundemque excruciantibus, fuerit abolita. Quapropter eodem iure aliquis inde colligere posset: quia alcalina medicamenta prostratam famem subinde reuocare & restituere valent; ergo incitamentum eius similis indolis & naturae esse, necesse foret.

§. XLI.

De ructibus vero atque adeo vomitibus istis, acidis, quibus hypochondriaci & hystericae nonnunquam obnoxii esse deprehenduntur, itidem accipimus, eos quidem subinde eiusmodi aegrotis accidere, verum tum denique, si alimentis, ex penu vegetabilium potissime depromptis facileque acescentibus, sese largius iusto ingurgitauerint, sicque ventriculum, malis istis iam iam magis inueteratis, obruerint, vbi omnino tunc ista vegetantia, in calido & humido stomacho conclusa & fota, suam sequuntur naturam, hoc est, in amurcam quandam plus minusue acidam abeunt, quae ventriculo deinde quomodocunque, siue premendo, siue irritando & vellicando, vim inferens, fibras eius musculares in motus spasticos concitat, vnde illae lacrymae. Quod si vero contra iidem cibis, ex animali regno potissimum petitis, in dies fere vsi fuerint, aegrotos hosce haud quaquam de acidis, sed potius de ingratis, nauseosis velutque putridis ructibus & vomitionibus, conquerentes videbis. Sin autem plura pinguia & oleosa, quae ex suo ingenio facile rancescunt inque acre quoddam liquamen fatiscunt,

suis

ſuis ferculis intermiſcenda, ſibique in menſa curauerint debito crebrius adponenda, neque acida, neque ſolo putrido ſapore imbuta eructant, ſed ructibus amariſſimis & vehementer vrentibus, quin imo eiusdem indolis & ſaporis vomitionibus, haud inſolenter & raro adfliguntur. *(x).* Quibus idcirco argumentis, ipſa luce clarioribus, cuiuis perſpicere licet, tantum abeſſe, vt acida iſta colluuies, in hypochondriacorum & ſpleneticorum ſtomacho ſubinde obuia & acidis iſtis ructibus, quos emittunt, ſe prodente, vel vomitu indidem excuſſa, cibi cupiditatis ſit incitamentum, vt potius, experientia teſte, copia largiore in ventriculo collecta & accumulata, famem omnino exſtinguat pluribusque ſtomachi incommodis anſam praebeat.

§. XLII.

Operae pretium putaui, aliquibus duntaxat rationibus cuiuis oculis ſubiicere, quid argumenti eorum habeat opinio, qui, quemadmodum generatim famem ordinariam, ita quoque eam auctiorem atque immoderatiorem, liquori acido aut bili, ventriculo inhaerenti, vindicare non erubuerunt. Non diffiteor, longe plura eiusdem valoris documenta, quibus hypotheſis haec refutari poteſt, adferre me valuiſſe; ſed, quoniam propoſiti ratio mihi erit habenda, ad illa reuertar, quae me magis mouent. Quum hactenus, vt mea fert opinio, compluribus obſeruatis atque experimentis demonſtratum dederim, quo ex fonte potiſſimum bulimus in variis corporis calamitatibus profluxerat; occurreretur nobis ab aliquibus doctis & eruditis, quibus forte noſtra de eo ſen-

(x) BOERHAAVIVS *Praelect. acad. Tom. I. §. LXXVI.*

tentia etiamnum dubia videretur, dicentibus: si impeditus cruoris, per viscera abdominis quoquo modo laesa vel labefactata, progressus in causa foret, cur cibi adpetitus in praedictis aegrotationibus increbesceret, ex ante dictis sequi debere, vt his etiam aegrotis cetera, quae experimentis istis in canibus deprehensa sunt, velut crebrior & largior vrinae eiusdemque limpidae & aquosae, excretio, deinde etiam acrior rei venereae cupiditas, eodem modo acciderent. Verum vt ad speciosa haec dubia breuiter respondeam, scire primum oportet, rarissime, si forte vnquam, viscus quoddam vsque adeo penitus atque ex omni parte occludi, vt cruori nullus omnino per illud amplius pateat transitus; sed vtique complura in eodem restitare vasa, quae adhuc patula & liquidis, in motum circularem actis, satis peruia sunt, per quae, quantumuis ceteris innumerabilibus in eodem viscere vndecunque infarctis aut plane obstructis, iter suum expedire valent. Ergo illa duntaxat cruoris copia, quae, florente sanitate, canales iam oppilatos peruadere solebat, accessu horum prohibetur, & ad propinquos eiusdem trunci arteriosi ramos repellitur. Ex quibus proinde non sane obscurum erit, cur hominibus, in aliquem ante nominatorum morborum implicitis, haud quaquam tanta mingendi crebritas contingat, quantam in bestiis, quibus integra viscera singulari artificio funditus ablata sunt, deprehendimus.

§. XLIII.

Interea negari non potest, complures ex dictis morbis esse, in quibus similiter vrina satis diu tenuis & aquosa ferri animaduertitur, argumento omnium oculis testatiori, in iisdem quoque sanguinem, ab expedito in viscera occlusa

cluſa ingreſſu impeditum, ad renum vaſa adfluentius recedere eaque inundare, velut in ſcirrhoſis lienis obſtructionibus *(y)*, in hepatis oppilatione *(z)*, in malo hypochondriaco *(a)*, in hyſterica paſſione *(b)*, iecinoris infarctu *(c)*, melancholia *(d)*, aliisque viſcerum & vaſorum obſtructionibus *(e)*, quibus bulimia plerumque iuncta ſpectatur. Quemadmodum vero edendi cupiditas in vno eodemque ſupra adductorum morborum modo acrior exiſtit atque intenſior, modo temperatior & remiſſior: ita quoque lotii excretio non ſemper eadem eodem in morbo cernitur; alias enim copioſius magisque limpidum & aquoſum; alias minus copioſum, neque adeo tenue redditur. Cuius ſi quaeras cauſſam, non verior vlla mihi videtur alia, quam quod ſanguis, prout viſcus quoddam plus minusue fuerit infarctum vel oppilatum, ſicque iter ipſi ad & per iſtud obſeptum, largius quoque & abundantius, vel parcius ad vicina aliorum viſcerum vaſa ſit redundaturus, pro cuius igitur copia ipſae ſecretiones atque excretiones in iis variant. Iam denique meum quoque foret oſtendere, an eiusmodi aegrotantes veneris cupidiores reddantur, quam antea valetudinis proſperitate vſi? at vero qui cogitate expenderit, id tantummodo ſanorum & optima valetudine fruentium eſſe, nequaquam vero eorum, qui morborum acerbitate viribus iam exhauſti fereque confecti ſunt, is ad eiusmodi ridiculum argumentum, in contrarium ad-

 ductum,

(y) LOMMIVS *Libr. cit. Libr. II. p. 191. & 192.* *(z)* *idem libr. cit. p. 184.* *(a)* FR. HOFFMANNVS *Libr. cit. Sect. I. cap. XIV. §. XII. & XIII.* *(b)* IVNCKERVS *Libr. citat. Tab. XXXVI.* *(c)* HOFFMANNVS *ibid.* *(d)* IVNCKERVS, *Libr. cit. Tab. XXXIX.* *(e)* HOFFMANNVS *libr. & l. cit.* BOERHAAVIVS *Aphor. §. 1109.* *(f)* BOERHAAVIVS, *Inſtit. medic. §. 997.*

ductum, vel me tacente, facile respondere poterit, vt idcirco ei hoc loco immorari nihil adtineat.

§. XLIV.

Quanquam vero huc vsque variis, qua obseruationibus, qua experimentis rationibusque, veram bulimiae caussam in omnibus istis morbis demonstrauerim, qui suam debent originem impedito liquidorum vitalium per viscera, quae in abdominis interioribus absconduntur, progressui: noli tamen existimare, non esse vllas eius alias, praeterquam illam, cuius memini, caussas. Namque plurima sunt atque in monumentis, quae ab egregiis & doctis Viris literis consignata exstant, disperse obuia exempla, vbi immodica eiusmodi ciborum adpetentia ex aliis quoque incunabulis prodiisse legitur. Supra quippe iam haud obscure indicaui, nimiam eiusmodi edacitatem vel illis deprehendi solennissimam, quorum ventriculus & intestina vermibus obsessa deprehenduntur. Quapropter neminem confido adeo inuerecundum, adeo iniquum, meae de bulimo sententiae fore existimatorem, vt sibi persuadeat, me huius quoque voracitatis caussam interturbato ac praepedito sanguinis per ista viscera meatui attribuere; quum iam supra prae me tuli, illam bulimiae speciem, verminantibus familiarem, longe alii caussae, atque impedito & retardato liquidi purpurei per viscerum vasa cursui, in acceptis esse referendam. Vtrum vero ingrati hi hospites, in interioribus dictarum partium recessibus insidentes, tantam vorandi auiditatem aegris conflent, tunicas earum nerueas admordendo & vellicando; an vero delibatissimum chyli in ventriculo confecti florem absumendo, an vtroque modo? de eo nondum inter omnes Doctores conuenit.

uenit. Quo etiam nomine ETMÜLLERO dubium fuit, an vermes ſoli nimiam iſtam victitandi auiditatem inducere valeant, ſibique habet perſuaſum, in ipſa inteſtinorum ſentina, praeter illos, pariter acidum quendam eſurinum ſuccum latitare occultatum, cui iſta maxime veniret adſignanda *(g)*.

§. XLV.

Verum praeter illam comedendi intemperantiam, a vermibus ſubinde aegris concitatam, Obſeruatores complura inſuper alia adferunt inſatiabilioris famis exempla. Sic RVYSCHIVS obſeruationem inexplebilis eſitandi in medium profert cupidinis, quam a pyloro praeter naturam relaxato ortam eſſe adfirmat, quippe quo ingeſta iuſto citius & prius in inteſtina exiuerint, quam a ventriculo ſubigi inque lacteum cremorem mutari potuiſſent *(h)*. Aliud quoddam cyclopicae famis exemplum in quodam, cui ventriculus, ingentis magnitudinis, cruore ad medium repletus fuerit, recenſet *Gerard.* BLASIVS *(i)*, cuius tamen in cadauere poſt obitum aperto, praeter pulmones hinc inde purulentos, hepar quoque variis locis valde induratum reperit: vnde credit, iſtam bulimiam a fermentatione ſanguinis extrauaſati fuiſſe profectam; quum tamen, vt vere dicam, haec inſaturabilis auiditas epulandi multo ſatius & naturae rei congruentius ex noſtris, quae ſupra ſtabiliuimus, principiis explicari poſſe mihi videtur: maxime ſi illam in ventriculi cauum effuſam cruoris quantitatem reſpiciamus. Notabilem quoque caſum, ex CABROLII *Obſeruationibus* depromptum, refert BONETVS, de dira quadam fame, a vitiata ſtomachi & inteſtinorum, anfractibus

(g) *Libr. & loc. citat.* (h) *Obſeruat. anatom. obſeruat. LXXIV.*
(i) *Obſeruat. anatom. p. 122.*

ctibus carentium, figura ortum trahente, vbi oesophagus amplae cuidam capacitati, maximae cucurbitae fundo simillimae, quae ventriculi loco erat, insertus fuit, a qua vnicum intestinum, vix quatuor spithamas longum, sine vllis circumuolutionibus, ad anum descendit (*k*). Idem quoque permiram alicuius pueri, ciborum adpetentissimi, obseruationem tradit, cui inexplebilis fames a caterua pediculorum, in ventriculo nidulantium & alimenta absumentium, concitata est. Et profecto mihi esset metuendum, ne Dissertatio haec iustum modum excederet, innumerabilia illa obseruata, quae in scriptis Medicorum passim occurrunt, huc si transferrem. Abunde enim mihi potest esse, hisce commemoratis animaduersionibus commonstrasse, praeter istam bulimi caussam, quam ante dedi demonstratam, plures alias eius esse posse.

§. XLVI.

Denique nihil reliqui mihi foret, nisi vt enodatius quoque exponerem, qua via βέλιμος identidem in κυνορεξίαν abire queat, & quid caussæ sit, quam ob rem in illa cibi auidissime deuorati in ventriculo remaneant, & citatiore concoctione dissoluantur: in hac vero non ita multo post, ventriculo alimentis vel mediocriter solum expleto, vomitu reiiciantur. Verum enim vero quum tam expedita & facilis eorum sit explicatio, vt nullo fere negotio ex illis, quae supra plane & perspicue expediui, vel me silente, satis intelligi possint; Dissertationis porro magnitudo non permittat, vt omnia, quae in hanc rem dici queant, in praesenti persequar: complicatis sermonis mei velis, portum respiciam finemque dicendi faciam.

TANTVM.

(*k*) *Libr. & loc. cit.*

VIRO PRAECLARISSIMO, DOCTISSIMO

MARTINO CHRISTIANO NIEFELD,

CANDIDATO LONGE MERITISSIMO

NEC NON

FAVTORI ATQVE AMICO SVO AESTVMATISSIMO,

FAVSTA QVAEVIS EX ANIMO PRECATVR

F. G. P. SEIP,

M. C. Opponens.

Ego vero, AMICISSIME NIEFELD, viridissimam laurum, qua quidem erudita frons Tua propediem circumdata renitebit, non gratuler? imo ad honores Tuos, quibus Te breui condecoratum videbo, iam pridem promeritos eosque praefulgidos, obmutescam? Sane, si id genus quidpiam admitterem, omni omnino suaui eidemque legitimo ac iusto voluptatis sensui Vale *dixisse viderer. Indulgeas paullulum quaeso, CANDIDATE doctissime, gestienti laetitiae meae, si forte prosperitatis Tuae dulcedine abrepta, non continuo refrenare queat luxuriantem suam ipsius indolem. Si quid video, illi demum errores facillimam impetrant veniam, qui quidem ex purissima candidi animi scaturigine promanant. Sed*

haec hactenus; non enim iam inter plausus communes quaerimus morosas quaspiam sententiolas. Venio potius ad Dissertationem Tuam inauguralem, egregium illum quidem ingenii Tui foetum, in quo, quid primum quidque postremo laudandum depraedicandumue censeam, anceps plane atque incertus ambigo, ita, vt copia ipsa ad inopiam redigar. Praestat igitur, CANDIDATE dignissime, ea tantummodo breui comprehensione enunciare; quae quia plana sunt, aperta & in aprico posita, facillime vel callidissimi cuiusque vituperatoris iniqua iudicia arcere possunt ac declinare. Iam vero quicumque Dissertationem Tuam vel fugitiuo, vt aiunt, oculo peruolutauerit, quicumque animaduerterit quam scienter, quam erudite Anatomiae, Physiologiae, Therapiae (at quales quantaeue disciplinae) intima penetralia reseraueris, continuo fateatur necesse est, omnia in illa inquam Dissertatione doctrinae insignis laude esse confertissima, cumulatissima. Vides, AMICE AESTVMATISSIME, in quam angustum spatiolum laudes Tuas, vtut iustissimas, coarctauerim, geographorum fere morem imitaturus, qui quidem maximas prouincias in minutulis saepe designant plagellis. Quae quum ita sint, iure quodam meo iterum iterumque Tibi, CANDIDATE doctissime, gratulor splendidissima illa, quae eximiam manent eruditionem Tuam, praemia. Ardentissima hisce adiungo vota, quae sincerissimo pectore pro incolumitate Tua perennante concipio. Efficiat summum Numen, vt in ipsius gloriam, patriae delicias, familiae splendidae solatium, denique in calamitosae aegrotantium turbae alleuamentum,

quam

quam diutissime potiaris auspicatissima omnis generis prosperitate. Tandem, AMICE suauissime, vnicum adhuc abs Te oro rogoque, imo ab amicitia Tua posco, vt scilicet, quando moestus a Te Tuoque latere diuellor, etiam mihi absenti eam limpidam voluptatem, quam semper ex acceptissima consuetudine Tua hausi, quoad eius fieri potest, serues intemeratam, id quod commodius effici nequit, quam si mihi recipias, Te mente & cogitatione amicitiam nostram nonnunquam esse reuocaturum. Vale mihique, si merebor, faue. Dabam in Salana nostra, pridie Nonarum April. MDCCXXXXVII.

JE, brich nun an erwünschter Morgen,
Der meinem Schmerz und bangen Sorgen
Das längst erwünschte Ende bringt!
Dein heitrer Glanz, der prächtig funckelt
Und den kein schwarzer Duft verdunkelt,
Belebt den regen Geist, daß er für Freude singt.

Ich kan bei meines Freundes Glücke,
Das ich an diesem Tag erblicke,
Gewiß nicht unempfindlich sein;
Ihm ists durch Fleiß und Müh gelungen,
Daß Er den Doctorhut errungen,
Drum muß Ihm Pflicht und Treu den besten Glück-
wunsch weyhn.

Gelieb-

Geliebter! Glück und Wohlergehn
Muß stets zu Deiner Seite stehn,
Kein Unglück sei Dir je bewust.
Der Höchste mehre Deine Jahre
Daß alle Welt dereinst erfahre
Du seist der Alten Stab, der Kranken ihre Lust.

Hiermit empfiehlt sich dem Herrn Doctorando zum geneigten Andenken ein ergebenster Freund und Diener

I. C. Nasse,
aus Bielefeld,
Medic. Candid. Opponens.